

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2017/36089192885465860

JEDNOTNÝ MECHANIZMUS BANKOVÉHO DOHLADU V KRAJINÁCH
EUROZÓNY

Diplomová práca

2017

Bc. Lucia Szusztorová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2017/36089192885465860

JEDNOTNÝ MECHANIZMUS BANKOVÉHO DOHLADU V KRAJINÁCH
EUROZÓNY

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo
Študijný odbor: Účtovníctvo
Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva FHI
Vedúci záverečnej práce: Ing. Oľga Kadlečíková, PhD.

2017

Bc. Lucia Szusztorová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Lucia Szusztorová

Pod'akovanie

Touto cestou d'akujem vedúcej diplomovej práce, Ing. Ol'ge Kadlečíkovej, PhD. za cenné rady, trpezlivosť, pripomienky a odborné vedenie pri vypracovaní tejto diplomovej práce.

ABSTRAKT

SZUSZTOROVÁ, Lucia: *Jednotný mechanizmus bankového dohľadu v krajinách eurozóny*. - Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – vedúci záverečnej práce: Ing. Oľga Kadlečíková, PhD. – Bratislava: FHI, 2017, 62s.

Cieľom diplomovej práce je analyzovať a zhodnotiť prvý pilier bankovej únie, jednotný mechanizmus bankového dohľadu v krajinách eurozóny. V rámci analýzy sa kladie dôraz na priebeh zavádzania jednotného mechanizmu dohľadu do krajín eurozóny s akcentom na podmienky v Slovenskej republike.

Diplomová práca je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola je venovaná teoretickým východiskám bankovej únie, charakteristike jednotlivých pilierov bankovej únie a orgánom zaoberajúcim sa jednotným mechanizmom bankového dohľadu. V druhej kapitole je priblížený cieľ práce, metodika a metódy skúmania danej problematiky. V ďalšej časti je rozoberaná problematika zavádzania jednotného mechanizmu bankového dohľadu a vývoj tohto procesu, hodnotenie bánk v komplexných hodnoteniach v rokoch 2014 a 2016, a ich vzájomným porovnaním. Taktiež sú uvedené priority jednotného bankového dohľadu na rok 2017. Výsledkom riešenia danej problematiky je posúdenie výhod a nevýhod zavedenia jednotného mechanizmu bankového dohľadu.

Kľúčové slová:

Európska únia, Jednotný mechanizmus bankového dohľadu, banková únia, piliere bankovej únie, Európska centrálna banka, Národná banka Slovenska, komplexné hodnotenie bánk

ABSTRACT

SZUSZTOROVÁ, Lucia: *Single Banking Supervisory Mechanism in the Euro Area*. - University of Economics Bratislava. Faculty of Economic Informatics, Department of Accounting and Auditing. - Leader of final work: Ing. Oľga Kadlečíková, PhD. – Bratislava: FHI, 2017, 62p.

The aim of the diploma thesis is to analyze and evaluate the first pillar of the Banking Union, the Single Banking Supervisory Mechanism in the euro area countries. The analysis focuses on the introduction of the single supervisory mechanism in the euro area countries with an emphasis on conditions in the Slovak Republic.

The thesis is divided into three chapters. The first chapter is devoted to the theoretical recourses of the Banking Union, the characteristics of the individual pillars of the Banking Union, and the authorities dealing with the Single Banking Supervisory Mechanism. In the second chapter there is focusing the objectives, methodology and methods of examining the given issue. In the next section, the issue of introducing a Single Banking Supervisory Mechanism and the development of this process, the evaluation of banks in the comprehensive assessment between 2014 and 2016 and their mutual comparison are discussed. The priorities of the Single Banking Supervision for 2017 are also outlined. The result of the solution to this issue is to assess the advantages and disadvantages of introducing the Single Banking Supervisory Mechanism.

Key words:

European Union, Single Banking Supervisory Mechanism, Banking Union, Pillars of the Banking Union, European Central Bank, National Bank of Slovakia, Comprehensive Assessment of Banks

OBSAH

Úvod	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	10
1.1 Banková únia.....	12
1.2 Regulácia a dohľad nad bankovníctvom a finančným trhom	15
1.3 Európsky orgán pre bankovníctvo	19
1.4 Postavenie Národnej banky Slovenska a Európskej centrálnej banky v jednotnom mechanizme bankového dohľadu.....	21
2 Cieľ, metodika práce a metódy skúmania	31
3 Výsledky práce	33
3.1 Proces vytvárania jednotného mechanizmu bankového dohľadu	33
3.2 Financovanie jednotného mechanizmu bankového dohľadu	39
3.3 Komplexné hodnotenie bánk.....	40
3.4 Výhody jednotného bankového dohľadu	46
3.5 Nevýhody jednotného bankového dohľadu	49
3.6 Priority jednotného bankového dohľadu na rok 2016.....	50
3.7 Priority jednotného bankového dohľadu na rok 2017	52
Záver	55
Použitá literatúra	57

Zoznam ilustrácií

Obrázok č.1	Krajiny zapojené do jednotného mechanizmu dohľad.....	22
Obrázok č.2	Nové odborné útvary v Európskej centrálnej banke.....	26
Obrázok č. 3	Hlavné línie zodpovednosti Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie.....	27
Obrázok č. 4	Milníky jednotného mechanizmu bankového dohľadu.....	38

ÚVOD

Jednou z odpovedí Európskej únie na prechod finančnej krízy do hospodárskej bol projekt bankovej únie. Banková únia je významným krokom Európskej únie, ktorého úlohou je stabilizácia finančného sektora, zabrániť potenciálnym finančným krízam, zmiernenie dopadov potenciálnych kríz na krajiny Európskej únie, prepojenie významných bánk. Banková únia sa skladá z troch pilierov. Zatiaľ sa podarilo čiastočne vybudovať prvé dva piliere, jednotný mechanizmus dohľadu a jednotný rezolučný mechanizmus. Banková únia je tak ešte nekompletná z dôvodu chýbajúceho tretieho piliera, európskeho systému ochrany vkladov. V súčasnosti sa pokračuje v konštruktívnej práci na systéme ochrany vkladov na technickej úrovni, rokovania na politickej úrovni sa začnú až po dosiahnutí dostatočného pokroku v oblasti opatrení na zníženie rizika. Všetky tri piliere sa navzájom dopĺňajú a tvoria tak celok – bankovú úniu.

Jednotný mechanizmus bankového dohľadu je prvým pilierom bankovej únie, ktorý oficiálne vstúpil do platnosti v novembri 2014, a je významným krokom k harmonizácii Európskej únie, ktorý pozostáva z Európskej centrálnej banky, a príslušných vnútroštátnych orgánov krajín eurozóny.

Jednotný mechanizmus bankového dohľadu spolupracuje so zainteresovanými stranami, medzinárodnými orgánmi a tvorcami štandardov. Významne spolupracuje s Európskym orgánom pre bankovníctvo, Euroskupinou, Európskym parlamentom, Európskym výborom pre systémové riziká. Aby sa zabezpečil účinný dohľad, úverové inštitúcie sú rozdelené na dve skupiny, na významné a menej významné. Kým dohľad nad významnými bankami vykonáva priamo európska centrálna banka, príslušné vnútroštátne orgány krajín eurozóny dohliadajú na menej významné banky v rámci ich jurisdikcie.

Cieľom diplomovej práce je analyzovať a zhodnotiť prvý pilier bankovej únie, jednotný mechanizmus bankového dohľadu v krajinách eurozóny. V rámci analýzy sa kladie dôraz na priebeh zavádzania jednotného mechanizmu dohľadu do krajín eurozóny s akcentom na podmienky v Slovenskej republike. Analýza fungovania tohto piliera bankovej únie a naplnenie jej zámeru zaistiť bezpečnosť a stabilitu európskeho bankového systému, zvyšovať finančnú integráciu a stabilitu a zabezpečovať konzistentný dohľad. Pri danej analýze sa zameriame aj na ďalšie smerovanie a ciele jednotného bankového dohľadu na rok 2017.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Európska únia sa dopracovala k značnému pokroku v uplynulých desaťročiach pri rozvíjaní vnútorného trhu v oblasti bankových služieb. Následkom toho je, že vo väčšine členských štátov majú na trhu vysoký podiel bankové skupiny, ktoré majú zriadené ústredie v iných členských štátoch.

Kríza hospodárskej sféry poukázala na to, že neucelenosť v oblasti finančného sektora môže ohroziť nedotknuteľnosť vnútorného trhu a jednotnej meny. Pre vytvorenie základu na oživenie hospodárstva a obnovenie finančnej stability je potrebné posilniť integráciu bankového dohľadu so zámerom upevniť Európsku úniu.

Spolupráca medzi orgánmi bankového dohľadu v rámci Európskej únie sa výrazne zlepšila zásluhou Európskemu orgánu pre bankovníctvo, ktorý bol založený v roku 2011 nariadením Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 1093/2010 z 24. novembra 2010.

V súlade s usmerneniami a podmienkami pre štátnu pomoc, ktoré prijala Európska komisia sa summit eurozóny 26. októbra 2011 dohodol, že kľúčovú úlohu pri jednotnom vykonávaní rekapitalizácie hlavných úverových inštitúcií v Európskej únii bude zohrávať Európsky orgán pre bankovníctvo, ktorý významne prispieva k vytváraniu jednotného súboru pravidiel pre finančné služby v Európskej únii.

„Európska rada vo svojich záveroch z 29. júna 2012 vyzvala predsedu Európskej rady, aby vypracoval plán na dosiahnutie skutočnej hospodárskej a menovej únie. V ten istý deň sa na summite eurozóny poukázalo na to, že keď sa pre banky v eurozóne vytvorí účinný jednotný mechanizmus dohľadu zahŕňajúci Európsku centrálnu banku, mohol by mať Európsky mechanizmus pre stabilitu možnosť na základe riadneho rozhodnutia rekapitalizovať banky priamo, pričom by sa dodržali primerané podmienky vrátane súladu s pravidlami štátnej pomoci.

Európska rada dospela 19. októbra 2012 k záveru, že proces smerujúci dôslednejšej hospodárskej a menovej únii by mal vychádzať z inštitucionálneho a právneho rámca Európskej únie a mala by ho charakterizovať otvorenosť a transparentnosť voči členským štátom, ktorých menou nie je euro, a rešpektovanie integrity vnútorného trhu. Integrovaný finančný rámec bude mať jednotný mechanizmus dohľadu, ktorý bude v maximálnej možnej

miere otvorený voči všetkým členským štátom, ktoré sa na ňom chcú zúčastniť”, uvádza sa v Nariadení Rady Európskej únie č. 1024/2013.

V Európskej únii sa preto vytvorila banková únia, ktorá sa spolieha na ucelený a dôkladný jednotný súbor pravidiel pre vnútorný trh s finančnými službami ako celok a ktorá zahŕňa jednotný mechanizmus dohľadu a nové rámce pre ochranu vkladov a riešenie krízových situácií.

Európska centrálna banka má dôležitú funkciu a vysoké postavenie na vykonávanie jasne vymedzených úloh dohľadu s upriamením sa na ochranu stability finančného systému Európskej únie, pretože Európska centrálna banka je centrálnou bankou eurozóny s podrobnými odbornými poznatkami v makroekonomickej oblasti a v oblasti finančnej stability. Európska centrálna banka je preto poverená osobitnými úlohami v súvislosti s dohľadom nad úverovými inštitúciami v zúčastnených členských štátoch.

Orgány, ktoré majú na starosti dohľad v rámci svojich kultúrnych, hospodárskych a organizačných osobitostí na ich území, majú podstatné a dlhodobé poznatky v sfére dohľadu nad úverovými inštitúciami. Na tieto účely zamestnávajú veľký počet špecializovaných a vysokokvalifikovaných pracovníkov. Preto príslušné vnútroštátne orgány poskytujú pomoc Európskej centrálnej banke pri vykonávaní úloh dohľadu a s tým spojeným vypracúvaním a vykonávaním činností v záujme zaistenia vysokej kvality dohľadu v celej Európskej únii. Tieto činnosti zahŕňajú najmä priebežné každodenné posudzovanie situácie úverovej inštitúcie a súvisiace kontroly na mieste.¹

Podľa Barčovej a Suchanovej: „Banková únia predstavuje významný krok smerom ku skutočnej hospodárskej a menovej únii, pričom pozostáva z troch základných pilierov. Dňa 4. novembra 2014 začal fungovať jednotný mechanizmus dohľadu ako jeden z prvých pilierov. Podstata tohto mechanizmu spočíva v jednotnom systéme európskeho bankového dohľadu, ktorým sa má zabezpečiť zdravé fungovanie úverových inštitúcií a stabilita finančného systému.

Európska centrálna banka ako nezávislá inštitúcia Európskej únie je poverená výkonom určitých úloh v oblasti dohľadu nad úverovými inštitúciami usadenými v členských štátoch zúčastnených na jednotnom mechanizme dohľadu (členské štáty eurozóny a členské štáty Európskej únie, ktoré požiadali o úzku spoluprácu).

¹ Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami

Európska centrálna banka vykonáva úlohy dohľadu v spolupráci s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, pričom zodpovedá za účinné a konzistentné fungovanie jednotného mechanizmu dohľadu. Kompetencie sú rozdelené medzi Európsku centrálnu banku a príslušné vnútroštátne orgány na základe významnosti úverových inštitúcií.”²

Rada pre dohľad je jedným z novovytvorených vnútorných orgánov Európskej centrálnej banky zodpovedným za plánovanie a výkon úloh, ktoré sú v oblasti dohľadu nad úverovými inštitúciami prenesené na Európsku centrálnu banku. Predstavuje jeden z najvýznamnejších orgánov pri vykonávaní úloh v oblasti dohľadu, keďže zodpovedá za vypracúvanie rozhodnutí. V rámci výkonu svojej úlohy využíva špecifické odborné znalosti vnútroštátnych orgánov dohľadu. Rada pre dohľad je zložená zo svojho predsedu, podpredsedu (jeden z členov Výkonnej rady Európskej centrálnej banky), zo štyroch zástupcov Európskej centrálnej banky, ako aj z jedného zástupcu príslušného vnútroštátneho orgánu v každom zúčastnenom členskom štáte.³

1.1 Banková únia

Reakciou na finančnú krízu je vytvorenie Bankovej únie, ktorá je základným doplnkom hospodárskej a menovej únie a vnútorného trhu, ktorá nalieha na banky v eurozóne, aby dodržiavali rovnaké pravidlá. Tieto pravidlá slúžia na zabezpečenie bánk, aby vstupovali do uvážených rizík, aby sa zodpovedali za svoje straty v prípade chybných rozhodnutí a aby čelili možnosti zatvorenia.⁴

Európska komisia v júni v roku 2012 navrhla rámec pravidiel a právomocí pri reštrukturalizácii a správe bánk vo finančných ťažkostiach. Zo strednodobého hľadiska sa uvažovalo o systéme dohľadu nad cezhraničnými bankami, jednotnej schéme garancií

² BARČOVÁ, K. - SUCHANOVÁ, L., 2014, Začlenenie jednotného mechanizmu dohľadu do organizačnej štruktúry ECB. [online] In *Biatec*. roč. 22, č.10, [cit. 2016-12-10]. Dostupné na internete:<http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2014/10-2014/03_biatec_14-10_barcova-suchanova.pdf>

³ Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa ECB poveruje osobitnými úlohami pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami

⁴ MAGNUS, M., 2016, Banková únia [online]. [cit. 2016-11-15].]. Dostupné na internete:<http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sk/displayFtu.html?ftuId=FTU_4.2.4.html>

vkladov a spoločnom fonde na ozdravenie bánk, ktoré sa dostanú do závažných finančných problémov.

Na summite Európskej rady 28. – 29. júna 2012 sa zrodilo politické rozhodnutie o vytvorení spoločného mechanizmu bankového dohľadu, kde ústrednú rolu hrá Európska centrálna banka. Po jeho sfunkčnení je možné využívať euroval 2 na priamu rekapitalizáciu bánk. Cieľom bolo prelomiť prepojenie osudu verejných financií s osudom bánk.

Ministri financií prijali stanovisko o jednotnom bankovom dohľade 13. decembra 2012, pár hodín pred summitom Európskej rady, na ktorom lídri EÚ ich krok privítali a vyzvali spoluzákonodarcov, aby sa na návrhu smernice o ozdravení a riešení krízových situácií a na návrhu smernice o systémoch ochrany vkladov dohodli pred júnom 2013.⁵

V júni 2012 prijala Európska rada opatrenia s cieľom zabrániť prehĺbovaniu hospodárskej krízy v eurozóne. V oblasti regulácie a dohľadu nad bankami bol najvýznamnejšou zmenou projekt bankovej únie postavený na troch pilieroch:

- jednotnom mechanizme dohľadu,
- jednotnom mechanizme riešenia krízových situácií,
- systéme ochrany vkladov s európskym prvkom.⁶

Jednotný mechanizmus dohľadu predstavuje od 4. novembra 2014 nový systém finančného dohľadu. Tvorí ho Európska centrálna banka a príslušné vnútroštátne dohliadacie orgány najmä krajín eurozóny, vrátane Národnej banky Slovenska. Jeho hlavné ciele sú:

- zaisťovať bezpečnosť a stabilitu európskeho bankového systému,
- zvyšovať finančnú integráciu a stabilitu,
- zabezpečovať konzistentný dohľad.⁷

⁵ EUROPSKAUNIA, Banková únia [online], 2014, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: <<http://www.europskaunia.sk/bankova-unia>>

⁶ NBS, 2015, Bankovníctvo, [online], [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: <<http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad/bankovnictvo>>

⁷ ECB, 2014, Jednotný mechanizmus dohľadu [online], 2014, [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete: <<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.sk.html> >

Vytvorenie jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií v Európskej únii je následkom globálnej finančnej krízy, ktorá upozornila na nedostatočnú reguláciu a koordináciu pri riešení problematických bánk a finančných inštitúcií v Európskej únii. V nejednej situácii sa na ich záchranu bánk použili finančné prostriedky zo štátnych rozpočtov s cieľom zabezpečiť stabilitu finančného systému, ochrániť vkladateľov a zabrániť ďalšiemu pádu reálnej ekonomiky.⁸

Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií nadobudol platnosť 1. januára 2016. Pokladá sa za jeden z významných medzníkov pri budovaní bankovej únie. V prípade krízových situácií je cieľom jednotného mechanizmu zaistiť riešenie pre zlyhávajúce banky tak, aby náklady pre daňových poplatníkov boli minimálne. Primárnym cieľom je ale predísť týmto situáciám účinnými a včasnými opatreniami, ako napríklad posilniť odolnosť finančného systému.⁹

Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií predstavuje tzv. druhý pilier bankovej únie.

Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií tvoria Jednotná rezolučná rada a národné rezolučné orgány krajín eurozóny.

Jednotná rezolučná rada bola zriadená ako samostatná agentúra Európskej únie od 1. januára 2015. Od tohto dátumu nadobudla právomoci v oblasti rezolučného plánovania, pričom všetky svoje právomoci, vrátane nástroja konverzie majetku, nadobudla od roku 2016. Jednotná rezolučná rada má 6 stálych členov. Jednotná rezolučná rada úzko spolupracuje s národnými rezolučnými orgánmi krajín eurozóny, pričom zástupcovia všetkých dotknutých inštitúcií sa pravidelne stretávajú na plenárnych zasadaniach Jednotnej rezolučnej rady¹⁰.

„Súčasťou systému ochrany vkladov s európskym prvkom by mala byť každá úverová inštitúcia, čím by sa zabezpečila vysoká úroveň ochrany spotrebiteľov a rovnaké podmienky

⁸ REZOLUČNÁ RADA, 2014, Jednotný rezolučný mechanizmus [online], 2014, [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete: < <http://www.rezolucnarada.sk/sk/rada-pre-riesenie-krizovych-situacii/spolupraca/mechanizmus>>

⁹ EURÓPSKE NOVINY, 2016, Za problémy bánk už nebudú platiť daňovníci. Nastúpila banková únia, [online], 2016, [cit. 2017-01-15]. Dostupné na internete: < <https://europskenoviny.sk/2016/01/07/za-problemy-bank-uz-nebudu-platit-danovnici-nastupila-bankova-unia/>>

¹⁰ REZOLUČNÁ RADA, 2014, Jednotný rezolučný mechanizmus [online], 2014, [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete: < <http://www.rezolucnarada.sk/sk/rada-pre-riesenie-krizovych-situacii/spolupraca/mechanizmus>>

pre úverové inštitúcie a predišlo by sa regulačnej arbitráži. Systém ochrany vkladov by mal byť schopný poskytovať takúto ochranu nepretržite.

Kľúčovou úlohou systému ochrany vkladov je chrániť vkladateľov pred následkami platobnej neschopnosti úverovej inštitúcie. Systémy ochrany vkladov by mali byť schopné poskytovať takúto ochranu rôznymi spôsobmi. Systémy ochrany vkladov by sa mali primárne používať na vyplácanie náhrad vkladateľom.

Systém ochrany vkladov by mal mať umožnené, ak to vnútroštátne právne predpisy povoľujú, plniť aj iné funkcie než len vyplácanie náhrad a používať dostupné finančné prostriedky na to, aby sa predchádzalo zlyhaniu úverových inštitúcií, a to s cieľom zabrániť vzniku nákladov na vyplácanie náhrad vkladateľom a iným nepriaznivým dôsledkom. Uvedené opatrenia by sa však mali prijímať v medziach jasne vymedzeného rámca a v každom prípade by mali byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci. Systémy ochrany vkladov by okrem iného mali mať vhodné systémy a zavedené postupy na výber a vykonávanie takýchto opatrení a monitorovanie súvisiacich rizík. Vykonávanie takýchto opatrení by malo byť viazané na uloženie podmienok úverovej inštitúcie a zahŕňať prinajmenšom prísnejšie monitorovanie rizika a väčšie práva systémov ochrany vkladov na overovanie. Náklady na opatrenia prijaté s cieľom zabrániť zlyhaniu úverovej inštitúcie by nemali presiahnuť náklady na plnenie zákonných alebo zmluvných povinností príslušného systému ochrany vkladov s ohľadom na ochranu krytých vkladov v úverovej inštitúcie alebo samotnej inštitúcie”¹¹ uvádza sa v Smernici Európskeho Parlamentu a Rady 2014/49/EÚ.

Systémy ochrany vkladov by mali tiež pomáhať financovať riešenia krízových situácií úverových inštitúcií v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ¹².

1.2 Regulácia a dohľad nad bankovníctvom a finančným trhom

Primárnym cieľom regulácie a dohľadu nad bankami nie je zamedziť pád jednotlivých bánk, ani ochraňovať jednotlivých sporiteľov, ale chrániť stabilitu celého bankového systému a prispievať k stabilite celého finančného systému. Ide o minimalizáciu

¹¹ Smernica Európskeho Parlamentu a Rady 2014/49/EÚ zo 16. apríla 2014 o systémoch ochrany vkladov

¹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti

systemového rizika. Ochrana spotrebiteľov alebo predchádzanie pádu významných bánk môže byť cieľom iba v rámci primárnych cieľov.

Hlavnými nástrojmi regulácie a dohľadu sú:

- tvorba a presadzovanie podmienok, pravidiel a rámcov činností bánk (regulácia bánk),
- overovanie dodržania pravidiel a stanovenie sankcií (bankový dohľad).

Regulujúcou a dohliadajúcou inštitúciou je spravidla centrálna banka, alebo špeciálne založený úrad na tento účel. Základný rámec pravidiel je stanovený Bazilejským výborom pre bankový dohľad. Pravidlá vydané týmto výborom majú len doporučujúci charakter, ale veľa štátov preberá tieto pravidlá aj do národnej legislatívy. Európska únia transformuje tieto pravidlá do svojich smerníc, ktoré následne preberajú jednotlivé členské štáty.¹³

Jednotný trh finančných služieb si vyžaduje harmonizáciu základných noriem v oblasti dohľadu, noriem na ochranu investorov, vkladateľov a klientov, aby sa podporil voľný pohyb kapitálu, tovarov a služieb, vrátane finančných.

Pod vplyvom globalizácie a nových tendencií v svetovom hospodárstve dochádza aj v bankovníctve a finančnom sektore k zmenám. Ide najmä o konsolidáciu, ktorá obsahuje integráciu finančných zdrojov do veľkých finančných inštitúcií s novou štruktúrou. Dohľad na konsolidovanom základe sleduje riziká finančnej skupiny, ktorej zložky pôsobia v rôznych oblastiach finančného trhu.¹⁴

Modely usporiadania dohľadu:

1. Sektorový (odvetvový) model regulácie a dohľadu - založený na skutočnosti, že orgány regulujú inštitúcie a dohliadajú na ne podľa základných sektorov finančného sprostredkovania, ako sú bankovníctvo, kapitálový trh, investičné služby, poisťovníctvo, a za každý sektor je zvyčajne zodpovedná iná regulujúca inštitúcia. Pričom medzi regulujúcimi inštitúciami je rôzna miera integrácie a spolupráce.
2. Funkcionálny (rizikovo orientovaný) model regulácie a dohľadu – opiera sa o typológiu zlyhania trhu. V oblasti finančného sprostredkovania existujú štyri

¹³ Michal Mejstřík, Magda Pečená, Petr Teplý, Bankovníctví v teorii a praxi (Banking in theory and practice), vydavateľstvo Karolinum Praha, 2014, ISBN 978-80-246-2870-7, str.214

¹⁴Doc. Ing. Eva Horvátová, CSc., Bankovníctvo, vydavateľstvo GEORG Žilina 2009, ISBN 978-80-89401-03-1, str.16

hlavné zlyhania trhu: asymetria informácií, zneužitie trhov, systémové riziko a zneužitie dominantného postavenia na trhu. Medzi odbory finančnej regulácie a dohľadu patrí regulácia obozretného podnikania finančných inštitúcií a dohľad nad nimi zameraný na likviditu a solventnosť finančných inštitúcií. Dohľad zameraný na zamedzenie zneužitia organizovaného kapitálového trhu, ako aj obchodovanie cez prepážku je zameraný na ochranu klientov finančných inštitúcií. Súčasťou funkcionálneho typu regulácie je monitorovanie a analýza stability bankového sektora ako celku, čo znižuje pravdepodobnosť systémového rizika bánk, ako aj iných finančných inštitúcií. Regulácia konkurenčného prostredia a dohľad nad ním popiera možnosť zneužitia dominantného postavenia na trhu. Vo všetkých krajinách má antimonopolný úrad pôsobnosť pre celú ekonomiku. Vytváranie špeciálneho antimonopolného úradu pre finančné trhy by bolo neefektívne.¹⁵

3. Model úplnej integrácie – v rámci tohto modelu existuje jedna regulujúca inštitúcia, pričom plná integrácia dohľadu môže byť sústredená v rámci centrálnej banky alebo mimo centrálnej banky. Model úplnej integrácie môže vystupovať aj v podobe dvojpilierového modelu, ak dohľad nad bankami je v rámci centrálnej banky a dohľad nad finančným trhom je mimo centrálnej banky.¹⁶

Regulácia bankovníctva je stanovená na pravidlách a princípoch. Napriek stálym rozdielom medzi jednotlivými štátmi dochádza k postupnému zblížovaniu týchto pravidiel, predovšetkým zblížovanie v pravidlách kapitálovej primeranosti, úverovej angažovanosti, likvidity, správy a riadenia bánk a povinných zverejňovaní informácií. Kapitálová primeranosť je kvantitatívne vymedzenie minimálneho kapitálu banky v pomere k jej aktívam, ktorá má za cieľ obmedziť dopad rizík z bankových obchodov na zákazky banky voči vkladateľom. Pravidlá úverovej angažovanosti majú za úlohu obmedzenie vystaveniu sa koncentrovanému úverovému riziku. V minulosti bolo veľa prípadov, keď nadmerná expozícia voči jednému klientovi, alebo ekonomicky spätnej skupine bola príčinou problémov mnohých bánk. Preto boli prijaté pravidlá určujúce hranicu bankových úverov, označované ako pravidlá úverovej angažovanosti.

¹⁵Emília Zimková, Bankovníctvo, Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v BB 2009, ISBN 978-80-8083-801-0, str.153

¹⁶ Doc. Ing. Eva Horvátová, CSc., Bankovníctvo, vydavateľstvo GEORG Žilina 2009, ISBN 978-80-89401-03-1, str.16

Podmienkami výkonu regulácie, ktoré musí regulačný orgán spĺňať, aby bola jeho činnosť efektívna sú:

- nezávislosť,
- zodpovednosť,
- jasné vymedzenie cieľov.

Nezávislosť spočíva v tom, že orgán regulácie a dohľadu musí byť schopný prijať rozhodnutie bez vnútorných zásahov. Nezávislosť môžeme ďalej deliť na: regulačnú, dohľadovú, inštitucionálnu a rozpočtovú. Regulačná nezávislosť znamená, že regulačný orgán disponuje širokou autonómiou vytvárať pravidlá pre oblasť, na ktorú dohliada. Dohľadová nezávislosť je kľúčová v oblasti bankovníctva, nie len preto lebo uskutočňuje monitorovanie a inšpekciu, ale taktiež vynucovaním sankcií. Regulačný orgán by mal mať právomoc udeľovať a odoberať licencie, pretože najlepšie rozumie regulovanej oblasti. Práve táto právomoc predstavuje mocný prostriedok pre výkon dohľadu.¹⁷

V Slovenskej republike činnosť bánk a pobočiek zahraničných bánk podlieha dohľadu vykonávanému Národnou bankou Slovenska.

Národná banka Slovenska má v rámci regulácie a dohľadu nad bankovým systémom zverenú nasledujúcu kompetenciu:

- regulačnú – vydáva všeobecne záväzné právne predpisy na vykonanie zákonov v oblasti finančného trhu a spolupracuje s Ministerstvom financií Slovenskej republiky a Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky pri príprave návrhov zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti finančného trhu,
- dohľadovú,
- povoľovacia a sankčnú - vedie konania udeľuje povolenia, licencie, súhlasy, ukladá sankcie a opatrenia na nápravu, vydáva iné rozhodnutia, stanoviská, metodické usmernenia a odporúčania a dohliada na plnenie svojich rozhodnutí,
- informačnú – predkladá Národnej rade Slovenskej republiky priebežné polročné správy a ročné správy o stave a vývoji finančného trhu.

¹⁷ Lenka Jurošková, Bankovní regulace a dohled, vydavatelství Auditorium Praha, 2012, ISBN 978-80-87284-26-1, str.54

Dohliadaný subjekt, členovia jeho orgánov, jeho zamestnanci a ďalšie osoby, ktorých činnosť súvisí s dohliadaným subjektom, sú povinní umožniť výkon dohľadu, zdržať sa konania, ktoré by mohlo mariť výkon dohľadu a poskytnúť v štátnom jazyku všetky informácie, dokumentáciu požadovanú NBS alebo osobami poverenými výkonom dohľadu na účely výkonu dohľadu.¹⁸

1.3 Európsky orgán pre bankovníctvo

Európsky orgán pre bankovníctvo je samostatný orgán Európskej únie, ktorý sa v európskom bankovom sektore stará svojou činnosťou o účinnú a konzistentnú úroveň prudenciálnej regulácie a dohľadu. Zachovanie finančnej stability v Európskej únii, zabezpečenie integrity, účinnosti a riadneho fungovania bankového sektora patria medzi celkové ciele Európskeho orgánu pre bankovníctvo.

Európsky orgán pre bankovníctvo je súčasťou európskeho systému orgánov finančného dohľadu, ktorý tvoria tri orgány dohľadu: Európsky orgán pre cenné papiere a trhy, Európsky orgán pre bankovníctvo a Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov. V systéme je takisto zahrnutý Európsky výbor pre systémové riziká, ako aj Spoločný výbor európskych orgánov dohľadu a vnútroštátne orgány dohľadu.

Napriek tomu, že Európsky orgán pre bankovníctvo je samostatný orgán, zodpovedá sa Európskemu parlamentu, Európskej rade Európskej únie a Európskej komisii.

Funkciou Európskeho orgánu pre bankovníctvo je zdokonaľiť fungovanie vnútorného trhu pomocou zabezpečenia primeraného, účinného a harmonizovaného európskeho dohľadu a regulácie.

Účelom jednotného európskeho súboru pravidiel je poskytnúť finančným inštitúciám v Európskej únii jednotný súbor harmonizovaných prudenciálnych pravidiel, pomôcť vytvoriť rovnaké podmienky a poskytnúť ochranu na vysokej úrovni pre vkladateľov, investorov a spotrebiteľov. Prispieť k vytvoreniu jednotného európskeho súboru pravidiel v oblasti bankovníctva prostredníctvom prijatia záväzných technických predpisov a usmernení je hlavnou úlohou Európskeho orgánu pre bankovníctvo.

¹⁸ SIDAĀ, M. - SLEZÁKOVÁ, A. a kol., 2014, Regulácia a dohľad nad činnosťou subjektov finančného trhu, vyd.: Wolters Kluwer Bratislava, str.88 – 90, ISBN 978-80-8168-125-7

Európsky orgán pre bankovníctvo vykonáva dôležitú úlohu pri podpore postupného zblížovania postupov dohľadu, ktorými sa má zaistiť harmonizovaná aplikácia prudenciálnych pravidiel. Medzi kompetencie Európskeho orgánu pre bankovníctvo môžeme tiež zaradiť posudzovanie rizík a chýlostivých oblastí v bankovom sektore Európskej únie, a to predovšetkým pomocou vydávania pravidelných správ o hodnotení rizika a celoeurópskych záťažových testov.

Rozhodovanie v krízových situáciách, vyšetrovanie nedostatočného uplatňovania právnych predpisov Európskej únie vnútroštátnymi orgánmi, zmierovanie sporov medzi príslušnými orgánmi v cezhraničných situáciách a pôsobenie ako nezávislý poradný orgán Európskeho parlamentu, Európskej rady a Európskej komisie zaraďujeme medzi ďalšie úlohy, ktorými je Európsky orgán pre bankovníctvo poverený.

Na čele orgánov Európskeho orgánu pre bankovníctvo stojí predseda a výkonný riaditeľ. Úlohou predsedu je organizovať prácu a viesť rokovania na zasadnutiach rady orgánov dohľadu. Výkonný riaditeľ vyhotovuje podklady, pripravuje zasadnutia riadiacej rady a zabezpečuje bezproblémové fungovanie orgánu.

Európsky orgán pre bankovníctvo má dva správne orgány:

1. radu orgánov dohľadu, ktorá je jeho hlavným rozhodovacím orgánom a prijíma všetky politické rozhodnutia Európskeho orgánu pre bankovníctvo, ako napríklad prijímanie návrhov technických predpisov, usmernení, stanovísk a správ,
2. riadiacu radu, ktorej úlohou je zabezpečiť, aby orgán plnil svoje poslanie a vykonával úlohy, ktoré mu boli pridelené, a na tento účel jej bola zverená právomoc navrhovať, okrem iného, ročné pracovné programy, ročný rozpočet, strategický plán personálnej politiky a výročnú správu.

Prostredníctvom spoločného výboru priamo spolupracuje s ostatnými európskymi orgánmi dohľadu pri riešení medziodvetvových otázok.

Výstupy, ktoré sú vypracované Európskym orgánom pre bankovníctvo sú prediskutované v stálych výboroch a v technických pracovných skupinách, v rámci ktorých môžu vnútroštátne orgány poskytnúť svoje príspevky. Toto prediskutovanie sa vykonáva z dôvodu, aby mal Európsky orgán pre bankovníctvo primerané uistenie, že účinným a transparentným spôsobom plnil svoje úlohy a poverenia.

V nevyhnutných prípadoch sa realizujú otvorené verejné konzultácie o regulačných produktoch (technických predpisoch, usmerneniach atď.). Tým Európsky orgán pre bankovníctvo umožňuje, aby všetky zúčastnené a zainteresované strany mohli poskytnúť príspevky k budúcim bankovým predpisom a usmerneniam.

Európskeho orgánu pre bankovníctvo má nariadením vytvorený orgán, Skupinu zainteresovaných strán v bankovníctve, na ktorú sa obracia so žiadosťou o pripomienky a poradenstvo a ktorý má uľahčiť konzultácie so zainteresovanými stranami.¹⁹

1.4 Postavenie Národnej banky Slovenska a Európskej centrálnej banky v jednotnom mechanizme bankového dohľadu

Dohľad na finančných systémom Európskej únie zabezpečuje Európsky systém finančného dohľadu, ktorý vznikol 1. januára 2011 a ktorej súčasťou je Národná banka Slovenska.

Národnej banke Slovenska je zverená právomoc vykonávať politiku obozretnosti na makroúrovni ako súčasť dohľadu nad finančným trhom od júna 2013. Jej úlohou je identifikovať, monitorovať a zmiernovať systémové riziká pre finančný systém, a tým prispievať k udržiavaniu stability finančného systému ako celku.

Súčasťou jednotného mechanizmu dohľadu sa Národná banka Slovenska stala v novembri 2014. Národná banka Slovenska pracuje ako orgán ochrany spotrebiteľa na slovenskom finančnom trhu od januára 2015, čiže dozerá na ochranu práv finančných spotrebiteľov a iných klientov s úmyslom zabezpečiť zdravé a bezpečné fungovanie finančného trhu. Taktiež zabezpečuje špecializovane a organizačne pôsobnosť a právomoci Rady pre riešenie krízových situácií. Ide o národný rezolučný orgán pre riešenie krízových situácií vybraných inštitúcií vo finančnom sektore Slovenskej republiky. Rada je súčasťou jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií, druhého piliera bankovej únie.²⁰

¹⁹ EBA, Európsky orgán pre bankovníctvo,[online], [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete: <https://www.eba.europa.eu/languages/home_sk>

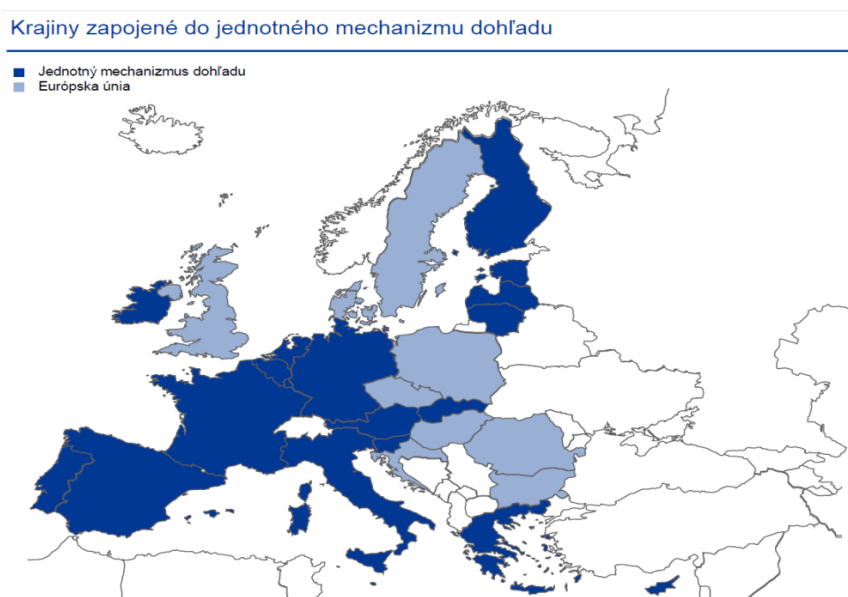
²⁰ NBS, Dohľad nad finančným trhom, [online], 2015, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: <<http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom>>

Európska centrálna banka ako samostatná inštitúcia Európskej únie kontroluje bankový dohľad tým, že:

- nastoľuje jednotný prístup k pravidelnému dohľadu,
- schvaľuje nápravné opatrenia a harmonizované opatrenia dohľadu,
- zaisťuje súdržné presadzovanie politík a nariadení dohľadu.

Na jednotnom mechanizme dohľadu sa automaticky zúčastňujú všetky krajiny eurozóny. Tie krajiny Európskej únie, ktoré ešte nezaviedli euro ako svoju menu majú však tiež možnosť zúčastňovať sa na jednotnom mechanizme dohľadu. Ak sa tak vnútroštátne orgány dohľadu týchto krajín rozhodnú, nadviažu s Európskou centrálnou bankou spoluprácu. V prípade, že sa krajiny Európskej únie, ktoré nie sú súčasťou eurozóny nechcú na jednotnom mechanizme dohľadu zúčastňovať, relevantné vnútroštátne orgány dohľadu a Európska centrálna banka sa dohodnú na memorande o porozumení, v ktorom sa určia ďalšie postupy spolupráce v oblasti dohľadu.²¹

Obrázok č. 1: Krajiny zapojené do jednotného mechanizmu dohľadu

Zdroj: ECB, 2014, Jednotný mechanizmus dohľadu [online], 2014, [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete:
<<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.sk.html> >

²¹ ECB, 2014, Jednotný mechanizmus dohľadu [online], 2014, [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete:
<<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.sk.html> >

Európska centrálna banka je samostatná pri výkone bankového dohľadu a za plnenie svojich úloh zodpovedá Európskemu parlamentu a Rade Európskej únie. Europoslancov a ministrov financií z krajín eurozóny musí pravidelne informovať o svojej činnosti²².

Ďalšie úlohy, ktorými je Európska centrálna banka poverená :

- udeľovať povolenia úverovým inštitúciám a odoberať povolenia úverovým inštitúciám,
- vykonávať úlohy, ktoré má príslušný orgán domovského členského štátu podľa príslušného práva Európskej únie v prípade úverových inštitúcií usadených v zúčastnenom členskom štáte, ktoré chcú zriadiť pobočku alebo poskytovať cezhraničné služby v nezúčastnenom členskom štáte,
- posudzovať oznámenia o nadobudnutí a prevode kvalifikovaných účasti v úverových inštitúciách s výnimkou prípadu riešenia krízových situácií bánk,
- zabezpečovať dodržiavanie súladu s aktmi, ktorými sa voči úverovým inštitúciám stanovujú prudenciálne požiadavky v oblastiach požiadaviek na vlastné zdroje, sekuritizácie, obmedzení veľkých expozícií, likvidity, pákového efektu a podávania správ a zverejňovania informácií o týchto záležitostiach,
- zabezpečovať dodržiavanie súladu s aktmi, ktorými sa voči úverovým inštitúciám stanovuje požiadavka mať zavedené spoľahlivé mechanizmy riadenia a správy vrátane primeraných a náležitých požiadaviek na osoby zodpovedné za riadenie úverových inštitúcií, procesy riadenia rizík, mechanizmy vnútornej kontroly, politiky a postupy odmeňovania a efektívne postupy posudzovania primeranosti vnútorného kapitálu vrátane modelov založených na interných ratingoch,
- vykonávať, podľa potreby v koordinácii s Európskym orgánom pre bankovníctvo, preskúmania v rámci dohľadu vrátane záťažových testov a ich prípadného zverejňovania s cieľom určiť, či opatrenia, stratégie, procesy a mechanizmy zavedené úverovými inštitúciami a vlastné zdroje v držbe týchto inštitúcií zaisťujú riadne hospodárenie a krytie ich rizík, a na základe tohto preskúmania v rámci dohľadu stanovovať voči úverovým inštitúciám osobitné požiadavky na dodatočné vlastné zdroje, osobitné požiadavky na zverejňovanie, osobitné požiadavky na

²² ECB, 2014, Jednotný mechanizmus dohľadu [online], 2014, [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete: <<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.sk.html> >

likviditu a ďalšie opatrenia v prípadoch výslovne priradených príslušným orgánom v príslušnom práve Európskej únie,

- vykonávať dohľad na konsolidovanom základe nad materskými spoločnosťami úverových inštitúcií usadenými v jednom zo zúčastnených členských štátov vrátane dohľadu nad finančnými holdingovými spoločnosťami a zmiešanými finančnými holdingovými spoločnosťami a zapájať sa do vykonávania dohľadu na konsolidovanom základe, a to aj v kolégiách orgánov dohľadu a bez toho, aby bola dotknutá účasť príslušných vnútroštátnych orgánov v týchto kolégiách v úlohe pozorovateľov, v súvislosti s materskými spoločnosťami neusadenými v jednom zo zúčastnených členských štátov,
- zúčastňovať sa na vykonávaní doplnkového dohľadu nad finančným konglomerátom v súvislosti s úverovými inštitúciami, ktoré sú v ňom zahrnuté, a prevziať úlohy koordinátora, ak je Európska centrálna banka vymenovaná za koordinátora pre finančný konglomerát v súlade s kritériami stanovenými v príslušnom práve Európskej únie,
- vykonávať úlohy dohľadu v súvislosti s plánmi ozdravenia a včasnou intervenciou v prípade, ak úverová inštitúcia alebo skupina, vo vzťahu ku ktorej je Európska centrálna banka orgánom konsolidovaného dohľadu, nespĺňa príslušné prudenciálne požiadavky alebo ich pravdepodobne nebude spĺňať, a len v prípadoch výslovne stanovených v príslušnom práve Európskej únie vo vzťahu k príslušným orgánom aj v súvislosti so štrukturálnymi zmenami požadovanými od úverových inštitúcií s cieľom zabrániť finančným ťažkostiam alebo zlyhaniu, okrem právomocí týkajúcich sa riešenia krízových situácií.

Európska centrálna banka na účely vykonávania úloh a s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň dohľadu uplatňuje celé príslušné právo Európskej únie a v prípade, keď sa toto právo Európskej únie skladá zo smerníc, vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa tieto smernice transponujú. Keď sú príslušným právom Európskej únie nariadenia a keď tieto nariadenia v súčasnosti explicitne ponúkajú členským štátom rôzne možnosti, Európska centrálna banka uplatňuje aj vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa tieto možnosti vykonávajú.

Na účely vykonávania úloh, ktorými sa Európska centrálna banka poveruje a s výhradou ďalších podmienok stanovených v príslušnom práve Európskej únie môže

Európska centrálna banka pod podmienkou predchádzajúceho oznámenia dotknutému príslušnému vnútroštátnemu orgánu vykonávať všetky potrebné kontroly na mieste v obchodných priestoroch právnických osôb, a akýchkoľvek iných spoločnostiach zahrnutých do dohľadu na konsolidovanom základe. Ak je to nevyhnutné pre riadne a účinné vykonávanie kontrol, môže Európska centrálna banka vykonávať kontroly na mieste bez ich predchádzajúceho ohlásenia dotknutým právnickým osobám.

Úradníci Európskej centrálnej banky a iné osoby ňou oprávnené na vykonávanie kontrol na mieste môžu vstúpiť do všetkých obchodných priestorov a na pozemky právnických osôb, ktoré sú predmetom rozhodnutia o vyšetrení prijatého Európskou centrálnou bankou, a majú všetky právomoci.

Pri vykonávaní úloh, ktorými bola Európska centrálna banka poverená podľa tohto nariadenia, Európska centrálna banka a príslušné vnútroštátne orgány konajúce v rámci Jednotného mechanizmu bankového dohľadu konajú nezávisle. Členovia rady pre dohľad a riadiaceho výboru konajú nezávisle a objektívne výlučne v záujme Európskej únie ako celku a nevyhľadávajú ani neprijímajú pokyny od inštitúcií či orgánov Európskej únie, od žiadnej vlády členského štátu ani od iného verejného či súkromného subjektu.

Úlohy ECB v oblasti dohľadu sú realizované striktne oddelene od vykonávania jej úloh menovej politiky, aby sa tak eliminovali konflikty záujmov medzi oboma rolami. Tie by sa mohli napríklad vyskytnúť v situáciách, keď v snahe o udržiavanie cenovej stability, čo je hlavným cieľom menovej politiky, by bolo potrebné zvýšiť úrokové sadzby, čo by však zároveň mohlo mať nepriaznivé dôsledky pre solventnosť a ziskovosť bankového sektora.²³

Európska centrálna banka každoročne predkladá Európskemu parlamentu, Rade, Komisii a Euroskupine správu o vykonávaní úloh, ktorými bola poverená, vrátane informácií o predpokladanom vývoji štruktúry a výšky poplatkov za dohľad.²⁴

Predseda rady pre dohľad Európskej centrálnej banky verejne prezentuje túto správu pred Európskym parlamentom a pred Euroskupinou v prítomnosti zástupcov ktoréhokoľvek zúčastneného členského štátu, ktorého menou nie je euro.

²³ EURACTIV, 2016, Banková únia, [online], 2016, [cit. 2016-11-28]. Dostupné na internete:<
<https://euractiv.sk/fokus/podnikanie-a-praca/bankova-unia-000307/>>

²⁴ Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami

Zriadenie jednotného mechanizmu dohľadu si vyžiadalo určité zmeny v organizačnej štruktúre Európskej centrálnej banky vrátane vytvorenia nových odborných útvarov.

Funkciu mikroprudenciálneho dohľadu zabezpečujú štyri generálne riaditeľstvá a sekretariát Rady pre dohľad.

1. Generálne riaditeľstvá pre mikroprudenciálny dohľad I a II sa zaoberajú priamym každodenným dohľadom nad významnými bankami.
2. Generálne riaditeľstvo pre mikroprudenciálny dohľad III monitoruje dohľad nad menej významnými bankami, ktorý vykonávajú vnútroštátne orgány dohľadu.
3. Generálne riaditeľstvo pre mikroprudenciálny dohľad IV zabezpečuje horizontálne a špecializované služby týkajúce sa všetkých bánk pod dohľadom Európskej centrálnej banky a poskytuje špecializované odborné znalosti o osobitných oblastiach dohľadu.
4. Radu pre dohľad podporuje osobitný sekretariát, ktorý tiež poskytuje pomoc pri vypracovávaní návrhov rozhodnutí dohľadu.²⁵

Obrázok č.2: Nové odborné útvary v Európskej centrálnej banke

Zdroj: vlastné spracovanie

²⁵ ECB, 2014 Organizačná štruktúra ECB [online], , [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete:<<https://www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/structure/html/index.sk.html> >

Európska centrálna banka rozhoduje o udeľovaní a odoberaní bankového povolenia všetkým bankám, ako aj posudzuje nadobudnutia kvalifikovaných účasí v bankách. Okrem iného taktiež posudzuje vhodnosť členov riadiacich orgánov významných bánk.²⁶

Nariadenie o jednotnom mechanizme bankového dohľadu stanovuje komplexný a spoľahlivý rámec zodpovednosti. Spôsob plnenia požiadaviek na zodpovednosť v praxi bližšie upravuje:

- Medziinštitucionálna dohoda medzi Európskym parlamentom a Európskou centrálnou bankou a
- Memorandum o porozumení medzi Radou Európskej únie a Európskou centrálnou bankou.

Obrázok č. 3 Hlavné línie zodpovednosti Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie

Hlavné línie zodpovednosti Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie	
Vypočutia a výmena názorov	Predseda Rady pre dohľad sa zúčastňuje na pravidelných vypočutiach a výmenách názorov v Európskom parlamente a v Euroskupine za prítomnosti všetkých členských štátov, ktoré sa zúčastňujú na Jednotnom mechanizme bankového dohľadu.
Písomné otázky	Členovia Európskeho parlamentu a Euroskupiny môžu predsedovi Rady pre dohľad adresovať písomné otázky.
Výročné správy	Európska centrálna banka predkladá Európskemu parlamentu, Rade Európskej únie, Euroskupine, Európskej komisii a parlamentom zúčastnených členských štátov výročné správy o plnení svojich úloh v oblasti dohľadu. ²⁷

Zdroj: ECB, Zodpovednosť [online], [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete:<<https://www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/accountability/html/index.sk.html>>

V rámci jednotného mechanizmu dohľadu sa banky (úverové inštitúcie) členia na:

- významné - dohľad nad významnými bankami priamo vykonáva Európska centrálna banka v spolupráci s národnými orgánmi dohľadu,

²⁶ NBS, 2015, Bankovníctvo, [online], [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: <<http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad/bankovnictvo>>

²⁷ ECB, Zodpovednosť [online], [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete: <<https://www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/accountability/html/index.sk.html>>

- menej významné - banky klasifikované ako menej významné naďalej zostávajú pod dohľadom príslušných vnútroštátnych orgánov.²⁸

Za významnú sa považuje úverová inštitúcia, ktorá spĺňa aspoň jednu z nižšie uvedených podmienok:

- celková hodnota jej aktív prevyšuje 30 miliárd eur,
- pomer jej celkových aktív k HDP zúčastneného členského štátu, v ktorom je usadená, prevyšuje 20 %, ak celková hodnota jej aktív nie je nižšia ako 5 miliárd eur,
- ECB v nadväznosti na oznámenie príslušného vnútroštátneho orgánu, že takúto inštitúciu považuje za významnú pre domáce hospodárstvo, prijme rozhodnutie, v ktorom na základe svojho komplexného posúdenia, vrátane posúdenia súvahy, potvrdí význam tejto inštitúcie.

Bankový dohľad sa v zásade delí na:

- priamy a
- nepriamy.

Priamy dohľad Európska centrálna banka vykonáva nad približne 125 bankami, ktoré predstavujú takmer 82% všetkých bankových aktív v eurozóne. Tieto banky sú označené ako významné. Nepriamy dohľad sa týka menej významných bánk, ktorých je v eurozóne približne 3 400. Európska centrálna banka sa však môže rozhodnúť, že nad ktoroukoľvek z týchto bánk začne vykonávať priamy dohľad.²⁹

Medzi významné banky sa zaraďujú napríklad: Slovenská sporiteľňa, a. s., UniCredit Bank, a. s., Tatra banka, a. s., Všeobecná úverová banka, a. s., či Československá obchodná banka, a. s., ktoré patria do skupín, ktorých aktíva presiahnu 30 mld. eur. Ostatné banky na Slovensku sú pod kontrolou Národnej banky Slovenska.

²⁸ NBS, 2015, Bankovníctvo, [online], [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: <<http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad/bankovnictvo>>

²⁹ BERACKA, J., 2014, Štartuje nový bankový dohľad, level: ECB, [online], 2014, [cit. 2016-11-30], Dostupné na internete: <<http://www.nextfuture.sk/banky/startuje-novy-bankovy-dohlad-level-ecb/>>

ECB môže z vlastnej iniciatívy považovať inštitúciu za významnú aj vtedy, ak vo viac ako jednom zúčastnenom členskom štáte založila bankové dcérske spoločnosti a jej cezhraničné aktíva alebo pasíva predstavujú významnú časť jej celkových aktív alebo pasív za podmienok stanovených v metodike. Tie, pre ktoré sa priamo požadovala alebo získala verejná finančná pomoc z Európskeho nástroja finančnej stability alebo Európskeho mechanizmu pre stabilitu, sa za menej významné nepovažujú.

Bez ohľadu na predchádzajúce odseky vykonáva ECB úlohy, ktorými sa poveruje, voči trom najvýznamnejším úverovým inštitúciám v každom zo zúčastnených členských štátov, pokiaľ si to osobitné okolnosti nevyžadujú inak. Tiež sa posudzuje význam konkrétnej banky pre hospodárstvo krajiny, v ktorej má sídlo, alebo význam pre Európsku úniu ako celok. Posudzuje sa význam cezhraničných aktivít banky.

Dôležitým kritériom je aj to, či si banka vyžiadala alebo získala finančnú pomoc priamo prostredníctvom Európskeho mechanizmu pre stabilitu alebo Európskeho nástroja finančnej stability.³⁰

Jednotný bankový dohľad je prvým krokom k bankovej únii. Jej súčasťou je aj garančný systém ochrany vkladov a fond na riešenie problémových bánk. Banková únia povedie k centralizácii výkonu dohľadu nad subjektmi finančného trhu v eurozóne. Argumentom je skutočnosť, že nestabilita bankového sektora sa prenáša do zhoršenia udržateľnosti verejných financií v dotknutých štátoch a naopak, pochybnosti o schopnosti štátu splácať svoje záväzky negatívne ovplyvňujú vnímanie bánk, ktoré sídlia v tomto štáte alebo majú v majetku významnejší podiel štátnych dlhopisov takejto krajiny. Vznikajú tak navzájom sa posilňujúce negatívne trhové trendy.

Európsky mechanizmus pre stabilitu, ktorý sa zo záchranného programu stal medzinárodnou organizáciou a nahradil dočasný Európsky fond sociálnej stability a Európsky finančný stabilizačný mechanizmus, rekapitalizuje banky priamo, čím sa vynechala národná úroveň. Okrem toho, čerpanie prostriedkov z neho je podmienené tým, že štáty eurozóny podpíšu memorandum o porozumení, čím sa zaviazu k reformám alebo fiškálnej konsolidácii s cieľom obnoviť finančnú stabilitu.

³⁰ BERACKA, J., 2014, Štartuje nový bankový dohľad, level: ECB, [online], 2014, [cit. 2016-11-30], Dostupné na internete:< <http://www.nextfuture.sk/banky/startuje-novy-bankovy-dohlad-level-ecb/>>

V septembri 2012 Európska centrálna banka oznámila ochotu kupovať štátne dlhopisy veľmi zadlžených štátov Eurozóny, pod podmienkou, že tieto najskôr požiadajú o finančnú pomoc od Európskeho mechanizmu pre stabilitu. Protesty v roku 2012 v štátoch, ktoré už finančnú pomoc poberajú, ako je Grécko, Španielsko či Portugalsko, sú dôkazom toho, že cena tejto záchrany je vysoká a podmienky veľmi prísne. Dôležitým fenoménom v tomto procese je posilňovanie postavenia eurozóny v rámci Európskej únie, hoci je tu reálna možnosť, že sa jej členská základňa zredukuje.

Podľa guvernéra Národnej banky Slovenska bude okrem Európskej bankovej únie potrebná silnejšia európska integrácia aj v iných oblastiach, vrátane politickej: „Keď nebudú nasledovať ďalšie kroky, tak banková únia nebude dostatočná na to, aby sme prelomili nedôveru, ktorá na trhu je.“ Banková únia je podľa neho potrebná okrem iného na to, aby sa prerušili prepojené dlhy štátov a dlhy bánk. V oboch prípadoch by malo ísť v ideálnom prípade o dve rôzne veličiny, pričom je zároveň dôležité, aby sa banky odtrhli od národného prostredia.³¹

Jednotný mechanizmus dohľadu nad bankami v eurozóne mierne zvýšil požiadavky na kapitálové rezervy bánk.

Len menej ako 10 zo 125 najväčších bánk v eurozóne, na ktoré dohliada Európska centrálna banka, nesplnilo limit pre kapitálové rezervy. Celkovo sa však situácia vo finančnom sektore po rokoch krízového riadenia znormalizovala. Vyhlásila vedúca bankového dohľadu Európskej centrálnej banky Daniele Nouy.

To však vyvolalo obavy, že toto zvýšenie je predzvesťou ďalšieho posunu tejto hranice smerom nahor v nasledujúcich rokoch. Nouy, v snahe upokojiť ich, vyhlásila, že limit pre kapitálové požiadavky je blízko stabilizácie. Skonštatovala tiež, že banky, ktorým chýba kapitál, by nesplnili požiadavky na kapitálové rezervy, ani keby sa limit neposunul smerom nahor. Uviedla tiež, že väčšina z bánk, ktoré nemajú dostatok kapitálu, splní požadovaný limit, ak si ponechá zisk za tento rok a nerozdelí ho akcionárom. Zvyšná hŕstka bánk bude potrebovať dodatočný kapitál.³²

³¹ SUCHÁ, Ž., 2013, Európska banková únia v podmienkach globalizácie, [online], [cit. 2016-11-30], Dostupné na internete: < <https://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=84.pdf> >

³² TASR, Ekonomika, 2015, Len niekoľko bánk z eurozóny nesplňa limit pre kapitálové rezervy, [online], 2015, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: < <http://www.teraz.sk/ekonomika/len-niekolko-bank-z-eurozony-nespln/165558-clanok.html> >

2 Cieľ, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom diplomovej práce je analyzovať a zhodnotiť prvý pilier bankovej únie, jednotný mechanizmus bankového dohľadu v krajinách eurozóny. V rámci analýzy sa kladie dôraz na priebeh zavádzania jednotného mechanizmu dohľadu do krajín eurozóny s akcentom na podmienky v Slovenskej republike. Analýza fungovania tohto piliera bankovej únie a naplnenie jej zámeru zaistiť bezpečnosť a stabilitu európskeho bankového systému, zvyšovať finančnú integráciu a stabilitu a zabezpečovať konzistentný dohľad. Pri danej analýze sa zameriame aj na ďalšie smerovanie a ciele jednotného bankového dohľadu na rok 2017.

Na dosiahnutie hlavného cieľa sme si stanovili tieto čiastkové ciele:

- charakterizovať vývoj jednotného mechanizmu bankového dohľadu,
- analyzovať spoluprácu Európskej centrálnej banky s orgánmi, ktoré zabezpečujú primeranú úroveň regulácie a dohľadu v Európskej únii,
- porovnať komplexné hodnotenia bánk v rokoch 2014 a 2016,
- vyvodit' závery a zhodnotiť jednotný mechanizmus bankového dohľadu.

Objektom štúdia, analýzy, získavania poznatkov a skúmania danej problematiky boli predovšetkým informácie získané z dôveryhodných internetových zdrojov. Keďže daná problematika je značne nová, čerpanie informácií sa uskutočnilo prevažne z elektronických, slovenských ale aj zahraničných zdrojov.

Hlavným prameňom pri písaní diplomovej práce boli hlavne zdroje legislatívnych nariadení, odborných publikácií a z oficiálnych stránok Európskej centrálnej banky, Európskeho orgánu pre bankovníctvo, Európskej komisie, či Národnej banky Slovenska.

Diplomová práca je prevažne teoretického charakteru, preto sme opísali poznatky získané o danej problematike pomocou metód, a to konkrétne pomocou dedukcie, indukcie, analýzy, syntézy a abstrakcie.

Analýzu jednotného mechanizmu dohľadu, ako aj komplexné hodnotenia a záťažové testy sme spracovali pomocou metódy analýzy, čo znamená rozčlenenie na jednotlivé časti, čoho predpokladom je lepšie poznanie javu ako celku. Pomocou syntézy sme

následne dopĺňali uskutočnené analýzy, čo znamená zjednotenie myšlienok jednotlivých častí analýz.

Pomocou týchto metód, ale predovšetkým pomocou metódy abstrakcie sme sa pokúšali preniknúť do podstaty javu, vyčleniť jeho podstatné vlastnosti a následne dospieť k záverom práce.

Na vytýčenie cieľov do budúcnosti sme použili metódu prognózovania na základe dostupných informácií o očakávanom vývoji danej problematiky.

3 Výsledky práce

3.1 Proces vytvárania jednotného mechanizmu bankového dohľadu

Vývoj krízy poukázal na to, že nestabilita bankového sektora má vplyv na zhoršenie verejných financií v danom štáte, pričom aj neistota o schopnosti štátu splácať svoje záväzky zhoršuje vnímanie bánk, ktoré sídlia v danom štáte alebo vlastnia významnejší podiel štátnych dlhopisov tejto krajiny. Neistota ohľadom životaschopnosti úverových inštitúcií, udržateľnosti verejného dlhu a vyhliadok hospodárskeho rastu vytvárajú negatívne, navzájom sa posilňujúce trhové trendy. To môže viesť k ohrozeniu životaschopnosti niektorých bánk, ako aj stability finančného systému a do veľkej miery môže zaťažiť už aj tak napäté verejné financie dotknutých členských štátov.

Na základe toho Európska komisia dňa 12. septembra 2012 zverejnila návrhy nariadení, ktorými sa má v Európskej únii vytvoriť jednotný mechanizmus dohľadu. Cieľom zriadenia jednotného mechanizmu dohľadu je vytvorenie efektívneho a účinného rámca pre vykonávanie osobitných úloh dohľadu nad bankami inštitúciou Európskej únie a zaistenie jednotného uplatňovania jednotného súboru pravidiel na banky.

Európska komisia zdôraznila, že jednotný mechanizmus dohľadu je len prvý krok smerom k bankovej únii. Jeho cieľom je zabezpečenie súdržnosti a účinnosti vykonávania politiky Európskej únie týkajúcej sa dohľadu nad obozretným podnikaním bánk, aby sa uplatňoval jednotný súbor pravidiel pre finančné služby rovnako vo všetkých dotknutých členských štátoch a aby tieto banky boli podriadené dohľadu najvyššej kvality bez toho, aby na ne vplývali aspekty, ktoré nesúvisia s rozvážnym podnikaním.

Podľa návrhu nariadenia sa jednotný mechanizmus dohľadu zaviedol pre banky so sídlom v členských štátoch eurozóny, s možnosťou dobrovoľného vstupu pre ostatné krajiny Európskej únie. Rozsah bánk, ktorý spadá pod tento mechanizmus, sa rozširoval nasledujúcim spôsobom:

- od 1. 1. 2013 bol presun takmer celého bankového dohľadu na jednotný mechanizmus dohľadu vo vzťahu k bankám, ktoré získali verejnú stabilizačnú pomoc; vo vzťahu k ostatným bankám sa môže vykonávať dohľad v rámci tohto mechanizmu, ak sa tak Európska centrálna banka rozhodne,

- od 1. 7. 2013 bolo rozšírenie pôsobnosti jednotného mechanizmu dohľadu na európske systémovo významné banky,
- od 1. 1. 2014 bolo rozšírenie pôsobnosti jednotného mechanizmu dohľadu na všetkých viac ako 6 200 bánk so sídlom v eurozóne.

Záštita za výkon dohľadu nad bankami sa preniesla na Európsku centrálnu banku v štátoch, na ktoré sa vzťahuje jednotný mechanizmus dohľadu. Európska centrálna banka v rámci jednotného mechanizmu dohľadu vykonáva oprávnenia v týchto perifériách:

- regulácia – vydávanie noriem v odboroch, ktoré nepodliehajú pod Európsky orgán pre bankovníctvo, riadenie metód národných orgánov v spojitosti s Európskym orgánom pre bankovníctvo,
- povoľovacia činnosť – Národná banka Slovenska prešetrí príslušné časti žiadostí o licenciu a navrhne Európskej centrálnej banke vydanie licencie, ktorú je Európska centrálna banka oprávnená odobrať z vlastného podnetu alebo z podnetu národného orgánu, predchádzajúce povolenia na nadobúdanie podielov a zrušenie holdingov, ak sú súčasťou bánk,
- dohľad na mikroúrovni – dohľad na mieste aj dohľad na diaľku, Národná banka Slovenska sa bude môcť zúčastniť dohľadu na mieste, a tiež dohľad nad kapitálom,
- dohľad na makroúrovni – stanovenie dodatočných kapitálových vankúšov,
- konania a sankcionovanie – koordinovať konania a vydávať uznesenia bankám.

Z národných orgánov dohľadu sa presunuli všetky dôležité pôsobnosti v oblasti finančného dohľadu na Európsku centrálnu banku, spolu s dohľadom na makroúrovni. Na národnej úrovni zotrvali tieto oprávnenia:

- vydávanie vyššie spomenutých povolení v niektorých menej hodnotných oblastiach, (zvolenie členov orgánov a rozhodujúcich zamestnancov v bankách),
- prijímanie a vybavovanie notifikácií o cezhraničnom podnikaní,
- opatrenia proti praniu špinavých peňazí,
- dozor nad subjektmi, ktoré nie sú úverovými orgánmi podľa bankovej smernice, ale členské štáty ich dobrovoľne zahrnuli pod túto definíciu na národnej úrovni,
- dohľadanie platobných služieb,
- ochrana spotrebiteľa,
- poskytovanie spolupráce Európskej centrálnej banke.

Na národnej úrovni teda zostáva len niekoľko menej významných právomocí, právo podieľať sa na vytváraní bankovej regulácie prostredníctvom Európskeho orgánu pre bankovníctvo (po koordinácii s Európskou centrálnou bankou) a realizácia usmernení a odporúčaní Európskeho orgánu pre bankovníctvo.

Ide o tieto predpisy:

- nariadenie Rady Európskej únie, ktorým sa zverujú osobitné úlohy Európskej centrálnej banke týkajúce sa postupov výkonu dohľadu nad obozretným podnikaním úverových inštitúcií,
- návrh nariadenia, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo), pokiaľ ide o jeho vzťah k nariadeniu Rady (EÚ), ktorým sa zverujú osobitne úlohy Európskej centrálnej banke týkajúce sa postupov výkonu dohľadu nad obozretným podnikaním úverových inštitúcií. Národné orgány dohľadu majú spolupracovať s ECB pri výkone dohľadu a vykonávať jej pokyny. Podrobnosti má ustanoviť ECB jasným vymedzením rámca a podmienok, za ktorých príslušné vnútroštátne orgány budú spolupracovať s ECB pri plnení jej úloh.³³

V rámci jednotného mechanizmu dohľadu Európsky orgán pre bankovníctvo naďalej zosnuje návrhy realizačných a usmerňovacích technických noriem, návodov, odporúčaní a zaistiť postupné zblížovanie vo výkone dohľadu vnútroštátnymi orgánmi dohľadu členských štátov celej Európskej únie. Národné orgány dohľadu, na ktoré sa vzťahuje jednotný mechanizmus dohľadu, zostanú zastúpené v Európskom orgáne pre bankovníctvo, ich postavenie však koordinuje Európska centrálna banka.

Podľa návrhu Európskej komisie sú oddelené dohľadové právomoci Európskej centrálnej banky od kompetencií v oblasti menovej politiky. Rozdelenie je zabezpečené personálnou a finančnou nezávislosťou realizácie týchto dvoch úloh. Personálnu nezávislosť zabezpečila Európska centrálna banka vytvorením Rady pre dohľad, ktorá má za úlohu vykonávanie dohľadu a bola zriadená osobitne na tento účel. Rada dohľadu má 21 členov. Tvoria ju predseda, podpredseda, štyria zástupcovia Európskej centrálnej banky a jeden zástupca vnútroštátneho orgánu dohľadu každej zúčastnenej členskej krajiny. Predseda

³³ Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami

a podpredseda Rady sú zvolení spomedzi jej členov Radou guvernérov, teda najvyšším orgánom Európskej centrálnej banky.

Rada zostavuje uznesenia týkajúce sa dohľadu. Za akceptáciu rozhodnutí je v konečnom dôsledku zodpovedná Rada guvernérov Európskej centrálnej banky, ktorá má právomoc rozdeliť určité úlohy alebo rozhodovaciu právomoc na dozornú radu. Európsky orgán pre bankovníctvo a Európska komisia majú v rámci dozornej rady postavenie pozorovateľa.

Dozorná rada má možnosť vymenovať riadiaci výbor zo svojich členov s obmedzenejším zložením, ktorý bude zaisťovať plynulé riadenie výkonu dohľadových kompetencií Európskej centrálnej banky.

Finančná nezávislosť výkonu dohľadu je zabezpečená rozpočtovaním príjmov a výdavkov spojených s touto činnosťou v samostatnej kapitole v rozpočte Európskej centrálnej banky. Náklady na vykonávanie dohľadu sú prenesené na subjekty, ktoré sú predmetom dohľadu. V nadväznosti na to by sa poplatky a príspevky vyberané na národnej úrovni mali primerane znížiť. Výška príspevkov do rozpočtu Európskej centrálnej banky sa určuje na základe významu a rizikového profilu bánk. Európska centrálna banka sa zodpovedá Európskemu parlamentu a Rade (Euroskupine). Za výkon dohľadu v konečnom dôsledku zodpovedá predseda a podpredseda Rady guvernérov.

Vytvorenie jednotného mechanizmu dohľadu v takom rozsahu, ako uvádza návrh Európskej komisie ohraničilo možnosti štátov individuálne vykonávať dohľad nad svojimi bankovými sektormi a ovplyvňovať fungovanie bánk prostredníctvom samostatných právnych úkonov. Zvláštnosťou slovenského bankového sektora je fakt, že vo vlastníctve materských spoločností so sídlom v iných členských štátoch Európskej únie, je väčšina našich bánk. Zahraničné spoločnosti sú majiteľmi viac ako 90 % majetku bánk na území Slovenskej republiky.

Tendenciou v bankovej regulácii v uplynulých rokoch je regulovať fungovanie nielen jednotlivých bánk, ktoré ju tvoria, ale celej bankovej skupiny. Prevažuje teda ekonomický pohľad na bankovú skupinu, ktorá sa chápe ako jeden celok, bez ohľadu na to, že z právnej stránky má každá banka svoju vlastnú právnu subjektivitu. V posledných rokoch došlo k

posilneniu spolupráce medzi národnými orgánmi dohľadu, vzájomnej výmeny informácií a taktiež sa zaviedlo spolurozhodovanie.³⁴

Východiskom pre vytvorenie Európskeho systému orgánov finančného dohľadu bola De Larosierova správa (25. február 2009), ktorá sa venovala možnostiam ako posilniť právomoci Európskej centrálnej banky o výkon dohľadu nad obozretným podnikaním subjektov finančného trhu.³⁵ Od roku 2010 Európsky Parlament presadzoval založenie bankovej únie ako proti krízové opatrenie. Účelom je obmedziť prepojenie medzi bankami a vnútroštátnymi rozpočtami. Hlavná myšlienka vychádza z toho, že ak pre všetky banky platia rovnaké pravidlá, podliehajú jednotnému dohľadu a v rámci únie sú vyčlenené prostriedky na podporu problémových bánk, prinesie to viac istoty a tak sa zmierni tlak trhov na jednotlivé členské štáty, ktoré si môžu získať finančné prostriedky za nižšie úroky a tým si môžu znížiť svoj dlh.³⁶

Finančná kríza ukázala, že jednoduché usmernenie dohľadu nad finančným trhom prostredníctvom Európskeho systému finančného dohľadu nestačí na to, aby sa zabránilo nejednotnosti európskeho finančného trhu. V úsilí zvládnutia tejto prekážky v polovici roka 2012, Európska komisia odporučila bankovú úniu, ktorá by uplatňovala integrovanejší prístup a dopĺňala priestor jednotnej meny a jednotný trh.³⁷

Úzka súčinnosť Európskej centrálnej banky s národnými orgánmi dohľadu pre vytvorenie jednotného mechanizmu dohľadu začala po samite predstaviteľov eurozóny 29. júna 2012.

Viedla ich skupina pre dohľad, ktorá je na vysokej úrovni, a ktorej predsedom je prezident Európskej centrálnej banky a členmi sú zástupcovia príslušných vnútroštátnych orgánov a centrálnych bánk krajín eurozóny. Prípravné práce zaistovala pracovná skupina pre dohľad, ktorej členmi sú vysoko postavení predstavitelia príslušných vnútroštátnych orgánov a národných centrálnych bánk. Z členov pracovnej skupiny bol zároveň zostavený projektový tím, ktorého cieľom bolo podporovať komunikáciu a spoluprácu medzi orgánmi dohľadu a

³⁴ http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2012/8-2012/02_biatec12-8_cillikova-penzes.pdf

³⁵ PENZEŠ, P. 2012. K pôsobnosti ECB v oblasti regulácie a dohľadu nad obozretným podnikaním finančných inštitúcií pred návrhom na vytvorenie bankovej únie. In *Biatec*. ISSN 1335-0900, 2012, roč. 20, č. 8, s. 34.

³⁶ http://www.europskyparlament.sk/sk/spravodajstvo_a_aktivity/spravy/news-2012-september/news-2012-september19.html

³⁷ http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sk/displayFtu.html?ftuId =FTU_3.2.5.html

usmerňovať pracovníkov zapojených do príprav vrátane pracovníkov dohľadu príslušných vnútroštátnych orgánov vysielaných do Európskej centrálnej banky.

Obrázok č. 4 Milníky jednotného mechanizmu bankového dohľadu

30.05.2012	Európska komisia vyzvala k bankovej únii
26.06.2012	Predseda rady <u>Herman Van Rompuy</u> radí vytvorenie bankovej únie a stanovuje víziu pre budúcnosť hospodárskej a menovej únie
26.09.2012	Samit Európskej rady - predstavitelia krajín eurozóny rozhodli vytvoriť Jednotný mechanizmus dohľadu
12.09.2012	Predseda Európskej komisie José Manuel <u>Barroso</u> navrhol systém jednotného mechanizmu dohľadu vo svojom prejave o ústave
18.10.2012	Európska rada - integrovaný finančný rámec
27.11.2012	Európska centrálna banka víta návrh európskej komisie
28.11.2012	Európska komisia prijala koncepciu rozsiahlej a skutočnej Hospodárskej a Menovej únie
05.12.2012	Správa <u>Four Presidents</u> - predsedovia Európskej rady, Európskej komisie, Európskej centrálnej banky a <u>Euroskupiny</u> , predložili správu ku skutočnej Hospodárskej a Menovej únii. Nadväzuje na víziu <u>Hermana Van Rompuyho</u>
13.12.2012	Rada ECOFIN (ministri financií a hospodárstva) schválili jednotný mechanizmus dohľadu na návrh Európskej komisie
13.-14.12.2012	Samit Európskej rady, lídri členských krajín potvrdili schválenie jednotného mechanizmu dohľadu
19.03.2013	Rada Európskej únie, Európska komisia, Európsky parlament dospeli k dohode o vytvorení jednotného mechanizmu dohľadu pre Eurozónu
18.04.2013	Rada Európskej únie potvrdzuje dohodu s Európskym parlamentom o zriadení jednotného mechanizmu dohľadu
12.09.2013	Európsky parlament prijíma návrhy Európskej komisie o vytvorení jednotného mechanizmu dohľadu
15.10.2013	Nariadenia rady Európskej únie č. 1024/2013, ktoré prijala Rada Európskej únie. Ide o definitívny súhlas s jednotným mechanizmom dohľadu
03.11.2013	Nariadenia o jednotnom mechanizme dohľadu nadobudli účinnosť. Európska centrálna banka musí podávať štvrtročné správy Európskemu parlamentu, Európskej komisii a Rade Európskej únie o stave zavádzania nariadení o Jednotnom mechanizme dohľadu
07.11.2013	<u>Medziinštitucionálna</u> dohoda medzi Európskym parlamentom a Európskou centrálnou bankou nadobúda platnosť
12.12.2013	Memorandum o porozumení medzi Radou Európskej únie a Európskou centrálnou bankou
16.12.2013	Daniele <u>Nouy</u> bola zvolená za predsedu dozornej rady Jednotného mechanizmu dohľadu
11.02.2014	<u>Sabine Lautenschlager</u> bola zvolená za podpredsedu dozornej rady Jednotného mechanizmu dohľadu
04.11.2014	Európska centrálna banka prevezme úlohy dohľadu
31.12.2015	Komisia musí zverejňovať správu o uplatňovaní nariadenia

Zdroj: vlastné spracovanie

3.2 Financovanie jednotného mechanizmu bankového dohľadu

Banky si v roku 2016 priplatili za dohľad, ktorý nad bankovým systémom vykonáva Európska centrálna banka. Podľa Európskej centrálnej banky celkové náklady spojené s jej úlohami dohľadu za rok 2016 predstavovali 404 miliónov eur. Išlo o nárast o 23,9 % v porovnaní so sumou vyúčtovanou za rok 2015. Vyplýva to z informácií Európskej centrálnej banky, ktoré zverejnila na svojom webe Národná banka Slovenska.

Výdavky sú použité predovšetkým na uskutočnenie úloh generálnych riaditeľstiev bankového dohľadu Európskej centrálnej banky, sekretariátu Rady pre dohľad Európskej centrálnej banky a na ich priame náklady. Európska centrálna banka po prvom roku vykonávania úloh dohľadu, počas ktorých nadobudla skúsenosti rozhodla, že je nevyhnutné navýšiť jej zdroje dohľadu. To spolu s opatreniami orientovanými na osobitné oblasti, ktoré z hľadiska dohľadu potrebujú dodatočný záujem, značí vyššie náklady na uskutočnenie priorít stanovených na rok 2016.

V rámci plného pracovného úväzku nastalo zvýšenie počtu zamestnancov bankového dohľadu Európskej centrálnej banky o 160. Očakáva sa, že v roku 2017 bude potrebné ďalšie zvýšenie, hoci v menšom rozsahu. Vyšší počet zamestnancov však súčasne znamená aj potrebu väčších alebo viacerých pracovných priestorov, čoho následkom sú aj vyššie vynaložené náklady. Európsky orgán pre bankovníctvo s kapitálovou účasťou Európskej centrálnej banky vykonáva každé dva roky záťažové testy. Zvýšenie nákladov tiež súvisí s cieľovou revíziou interných modelov.

Od novembra 2014 Európska centrálna banka postupne buduje svoju organizačnú štruktúru na základe veľmi obozretných odhadov požiadaviek na zdroje, pričom zohľadňuje skutočnosť, že tieto požiadavky sa môžu v priebehu času meniť. Očakáva zároveň, že výška celkových ročných výdavkov v súvislosti s dohľadom sa ustáli až v strednodobom horizonte.

Na úrovni bánk sa jednotlivé poplatky určujú podľa dôležitosti a rizikového profilu banky. Pri výpočte sa používajú faktory na výpočet poplatku nahlásené všetkými dohliadanými bankami k referenčnému dátumu 31. decembra predchádzajúceho roka.

Poplatok za dohľad sa stanovuje na najvyššej úrovni konsolidácie v rámci členských štátov, ktoré sa zúčastňujú na jednotnom mechanizme dohľadu. Ide o súčet minimálnej zložky poplatku pre všetky banky, ktorá predstavuje 10 % celkovej vyberanej sumy, a pohyblivej zložky poplatku na rozdelenie zostávajúcich 90 % vyberanej sumy. V prípade najmenších významných bánk, ktorých celkové aktíva predstavujú menej ako 10 miliárd eur, sa minimálna zložka poplatku znižuje na polovicu.³⁸

3.3 Komplexné hodnotenie bánk

Komplexné hodnotenie bánk sa uskutočnilo na základe usmernenia nariadenia o jednotnom mechanizme dohľadu, ktoré zrealizovala Európska centrálna banka v spolupráci s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi zúčastnených krajín, ktoré zodpovedajú za výkon bankového dohľadu.

Toto komplexné hodnotenie zaistilo striktné informácie o bankách, nad ktorými už teraz Európska centrálna banka vykonáva priamy dohľad, čo bolo podstatnou zložkou pre prípravu realizácie jednotného bankového dohľadu. Tieto informácie od vnútroštátnych orgánov členských krajín, ktoré boli potrebné na uskutočnenie komplexného hodnotenia príslušných úverových inštitúcií, umožnilo získať Európskej centrálnej banke nariadenie o jednotnom mechanizme bankového dohľadu.

Súčasťou komplexného hodnotenia bánk boli tri časti, a to nasledovné:

1. Hodnotenie rizík

- bolo prípravou fázou,
- hodnotenie rizík sa uskutočnilo z hľadiska dohľadu, na posúdenie hlavných rizík v bankových súvahách vrátane rizík týkajúcich sa likvidity, zadĺženia a financovania,
- uskutočnenie kvantitatívnej a kvalitatívnej kontroly s cieľom vyhodnotiť vnútorný rizikový profil banky, jej pozíciu vo vzťahu k jej partnerom a jej odolnosť voči viacerým vonkajším faktorom.

³⁸ TASR, Ekonomika, 2016, Poplatky za dohľad ECB majú v tomto roku vzrásť na 404 miliónov Eur, [online], 2016, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: < <http://www.teraz.sk/ekonomika/poplatky-za-dohlad-ecb-rast/194182-clanok.html> >

2. Preskúmanie kvality aktív

- hodnotila sa strana aktív v bankových súvahách k 31. decembru 2013,
- táto časť sa týkala úverových a trhových expozícií, súvahových i podsúvahových pozícií a domácich i zahraničných expozícií.
- zahrnuté boli všetky typy aktív vrátane nesplácaných úverov, reštrukturovaných úverov a expozícií voči štátnemu dlhu.
- vychádzalo z harmonizovaných definícií vrátane definícií nesplácaných expozícií a odkladov splácania,

3. Zát'azový test

- vychádzal z preskúmania kvality aktív a dopĺňal ho,
- slúžil na poskytnutie perspektívneho pohľadu na schopnosť bánk absorbovať šoky v napätých podmienkach.

Tieto tri spoločne prepojené časti komplexného hodnotenia spolu zaisťujú rozľahlu a dôkladnú analýzu súvah zúčastnených bánk. Na základe týchto výsledkov boli stanovené nevyhnutné nápravné opatrenia.

Od komplexného hodnotenia bánk sa očakávalo, že zvýši transparentnosť európskeho finančného systému a zabezpečí tak pevné základy, na ktorých môže Európska centrálna banka stavať pri prevzatí svojej dozornej úlohy.

Prezident Európskej centrálnej banky vyhlásil, že jednotné komplexné hodnotenie v roku 2014 uskutočnené konzistentne v prípade všetkých významných bánk, predstavujúcich približne 85% bankového systému eurozóny, bolo dôležitým krokom vpred pre Európu a pre budúcnosť hospodárstva eurozóny. Toto hodnotenie malo posilniť dôveru súkromného sektora v stabilitu bánk v eurozóne a v kvalitu ich súvah.³⁹

Európska centrálna banka v rámci kontroly kvality aktív nárokovala, aby ukazovateľ kapitálovej primeranosti TIER 1 v bežnom programe neklesol pod 8%, a pri krízovej situácii

³⁹ ECB, 2013, ECB začína komplexné hodnotenie bánk v rámci príprav na plnenie úloh v rámci dohľadu [online], 2013, [cit. 2016-11-28]. Dostupné na internete:<
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2013/html/sr131023.sk.html> >

sa udržal nad 5,5%. Predložiť Európskej centrálnej banke plán rekapitalizácie na schválenie museli tie banky, ktoré nespĺnili tieto kritériá. Následne museli požadované kritériá doplniť.

V záťažových testoch Európskej centrálnej banky, ktoré sa uskutočnili v roku 2014, všetky tri priamo hodnotené banky pôsobiace na slovenskom trhu vyhoveľi požiadavkám. Na Slovensku boli skúmané: Slovenská sporiteľňa, a. s., Všeobecná úverová banka, a. s. a Tatrabanka, a. s.. Taktiež uspeli v hodnotení všetky materské spoločnosti bánk pôsobiacich na Slovensku. Komplexné hodnotenie potvrdilo veľmi dobrú kapitálovú pozíciu, dlhodobú stabilitu a dôveryhodnosť bánk, pretože všetky uvedené banky majú ukazovateľ vlastného kapitálu Tier 1 zreteľne nad požadovanou hodnotou 8%. Tieto informácie zverejnila Národná banka Slovenska a Ministerstvo financií Slovenskej republiky v spoločnom stanovisku.

Preto predloženie plánov na posilnenie kapitálu nebolo predmetom práce hodnotených bánk, ktoré pôsobia na území Slovenskej republiky. Taktiež nebolo potrebné zo stany vlády prijímať žiadne opatrenia na posilnenie kapitálu týchto bánk. V porovnaní s inými európskymi bankami dosahujú tieto banky vo väčšine ukazovateľov priaznivejšie výsledky.⁴⁰

Výsledkom prvej fázy komplexného hodnotenia bánk týkajúcej sa hodnotenia kvality aktív bola korekcia hodnoty aktív vypočítaných bankami v hodnote úhrne 47,5 mld. eur.

Medzi hlavné ciele komplexného hodnotenia bánk vykonaných ECB patrilo preukázanie finančnej stability a finančného zdravia bánk v eurozóne, pričom banky zastúpené na Slovensku tento fakt nepopierateľne potvrdili a preukázali v kontraste s výsledkami bánk na Cypre, v Grécku a v Taliansku vysokú mieru stability a vysporiadania sa s otrasmi po krízovom období z rokov 2008 – 2009 aj keď sa objavujú názory, že scenár nepriaznivého vývoja nie je až taký vážny ako by mal byť aj napriek tomu, že oproti záťažovým testom z roku 2011 došlo k sprísneniu požiadaviek kladených na kapitálovú primeranosť jednotlivých bánk.⁴¹

⁴⁰ TASR, Ekonomika, 2014, Slovenské banky zvládli záťažové testy, problémy majú hlavne talianske, [online], 2014, [cit. 2016-11-28]. Dostupné na internete: < <http://www.teraz.sk/ekonomika/ecb-banky-testy-zatazove-vysledky/103387-clanok.html>>

⁴¹ KOČIBÁL, M., 2014, Komplexné hodnotenie bánk ECB, [online], 2014, [cit. 2017-01-11]. Dostupné na internete: < <http://ako-investovat.sk/clanok/982/komplexne-hodnotenie-bank-ecb>>

Išlo o doteraz najrozsiahlejšie záťažové testy Európskej centrálnej banky, ktoré mali preveriť ich kondíciu a schopnosť zvládnuť prípadné turbulencie v ekonomike. Testy odhalili, že potrebujú zvýšiť kapitál o 24,6 miliárd eur.

Až deväť z talianskych bánk záťažovou skúškou neprešlo, napríklad Monte dei Paschi di Siena, Banca Carige, Banca Popolare di Milano a Banco Popolare di Vicenza. Najviac kapitálu potrebuje doplniť talianska Monte dei Paschi, a to 2,1 miliardy eur, napriek tomu, že po celý tento rok zháňala peniaze od investorov.

Okrem talianskych finančných ústavov v teste neuspeli tri grécke banky, tri cyperské, dve belgické, dve slovinské a po jednej z Francúzska, Nemecka, Španielska, Rakúska, Írska a Portugalska. Neúspešnou nemeckou bankou je aj Munich Hypotheken.⁴²

Záťažový test Európskeho orgánu pre bankovníctvo v roku 2016 bol realizovaný v 37 veľkých významných inštitúciách, ktoré predstavujú približne 70 % bankových aktív patriacich pod európsky bankový dohľad. Záťažový test procesu preskúmania a hodnotenia orgánmi dohľadu sa zamerlal na ďalších 56 významných inštitúcií v eurozóne. V oboch prípadoch sa aplikovala rovnaká metodika pri posudzovaní odolnosti finančných inštitúcií oproti vývoju na trhu.

Výsledky ukázali, že ziskovosť významných inštitúcií zostala v roku 2016 stabilná. Priemerná ročná rentabilita vlastného kapitálu reprezentatívnej vzorky významných inštitúcií dosahovala 5,8 % v treťom štvrťroku 2016, čo znamená mierny medziročný pokles oproti 6,0 % v treťom štvrťroku 2015. Opakujúce sa príjmy sa v roku 2016 znížili celkové čisté úrokové výnosy významných inštitúcií klesli o 3 % aj napriek miernemu nárastu úverov (+0,5 %), hlavne objemu podnikových úverov (+2,8 %). Pokles bol zistený hlavne v prvom štvrťroku 2016. Neskôr sa úrokové výnosy stabilizovali. V prvých troch štvrťrokoch 2016 sa znížili aj výnosy z poplatkov, a to hlavne kvôli nižším províziám v oblasti správy aktív a kapitálových trhov. V posledný štvrťrok bol zaznamenaný nárast aktivity na kapitálových trhoch, čo tento trend otočil. Negatívnu tendenciu klesajúcich príjmov čiastočne spomalili nižšie prevádzkové náklady (-1,0 %).

⁴² TASR, Ekonomika, 2014, Slovenské banky zvládli záťažové testy, problémy majú hlavne talianske, [online], 2014, [cit. 2016-11-28]. Dostupné na internete: < <http://www.teraz.sk/ekonomika/ecb-banky-testy-zatazove-vysledky/103387-clanok.html> >

Ziskovosť bánk v roku 2016 podporili aj mimoriadne zdroje príjmov. Zátťažový test odhalil aj najzraniteľnejšiu časť bánk eurozóny v prípade negatívnych šokov. Najviac úverových strát dochádza pri nebezpečných retailových a podnikových činnostiach. Banky museli v zátťažových testoch aj okrem iného potvrdiť, že aj v zlých hospodárskych podmienkach majú schopnosť zaistiť dostatok kapitálu pre napredovanie v podnikaní. Mali dokázať, koľko bezpečného kapitálu im zostane v pomere k rizikovému kapitálu po troch rokoch hypotetickej recesie a kolapse dlhopisového trhu. Požadovaná hranica kapitálu však nebola stanovená a tak banky nedostali presné označenie úspešných a neúspešných. V testoch sa použili dva scenáre – normálny a nepriaznivý.

V nepriaznivom priebehu vývoja ekonomiky boli nasimulované tieto predpoklady: pokles ekonomiky o 1,2 % v roku 2016, v roku 2017 o 1,3 % a v roku 2018 mierny rast vo výške 0,7 %. Nepreverovali sa banky priamo na mieste. Banky premietli jednotlivé scenáre vo svojich interných systémoch a výsledky vyplnili v príslušných tabuľkách Európskeho orgánu pre bankovníctvo.⁴³ Banky prvýkrát museli odpovedať na otázku, ako by vplývali možné pokuty za nekalé praktiky na ich kapitálovú primeranosť, to ale súčasťou výsledkov nebude.⁴⁴ Portugalské banky, ktoré sa dostávajú z realitnej bubliny, v tomto smere testy nepodstúpili.

Podľa Európskej komisie výsledky testov potvrdili čoraz väčšiu odolnosť bánk voči šokom. V teste úplne prepadli len dve banky a to talianska Monte dei Paschi di Siena a írsky Allied Irish Bank. Zlé výsledky zaznamenala aj rakúska Raiffeisen (matka našej Tatra banky). Medzi 12 najslabšími finančnými inštitúciami sa dostali aj talianska UniCredit (matka našej UniCredit), britská Barclays, nemecké Commerzbank a Deutsche Bank a rakúska Erste Group (matka našej Slovenskej sporiteľne).

⁴³ TASR, Ekonomika, 2016, Európsky bankový dozor preveril 51 bánk v 16 krajinách, [online], 2016, [cit. 2017-01-28]. Dostupné na internete: <<http://www.teraz.sk/ekonomika/europsky-bankovy-dozor-preveril-51-ba/209254-clanok.html>>

⁴⁴ ECB, 2017, Výročná správa ECB o činnosti dohľadu [online], 2017, [cit. 2017-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmar2016.sk.pdf>>

Z výsledkov záťažových testov vyplýva:

- bankový systém dokáže čeliť aj výrazne nepriaznivejším vplyvom, než aké boli nasimulované v rámci komplexného hodnotenia v roku 2014, pri zachovaní rovnakej priemernej úrovne kapitálu aj po záťažovom teste,
- najrelevantnejšími faktormi spôsobujúcimi rozdiely vo výsledkoch záťažového testu v základnom a nepriaznivom scenári boli zvýšené úverové straty, nižšie čisté úrokové výnosy a vyššie straty z precenenia pozícií trhových rizík,
- pokiaľ ide o nepriaznivý vplyv na úverové straty a čisté úrokové výnosy, horšie výsledky dosahujú vo všeobecnosti banky s nižšou kreditnou kvalitou a vyššou úrovňou nesplácaných úverov, čo iba zdôrazňuje dôležitosť riešenia tejto problematiky, čo sa týka počtu zúčastnených bánk na testovaní, v roku 2016 testovanie absolvovalo len 51 bánk. Rovnakých záťažových testov sa naposledy v roku 2014 muselo zúčastniť až 130 bánk. Vtedy neuspelo 25 inštitúcií, ktorým chýbal kapitál v objeme 24,6 mld. eur,
- testovaní v roku 2016 nemal ukazovateľ TIER 1 klesnúť pod 4,5%. V testovaní z roku 2014 bola táto úroveň nastavená na 5,5%. To znamená, že v roku 2014 boli kritériá prísnejšie, v roku 2016 benevolentnejšie,
- inštitúty v roku 2016 neboli hodnotené, či prešli alebo neprešli. V roku 2014 to tak bolo. Aby sa nemuselo verejne povedať, že niektoré banky neprešli testami, od tejto povinnosti sa upustilo a stačí povedať, že niektoré banky dopadli horšie, iné lepšie,
- ponúka sa otázka, prečo bola testovaná menej ako polovica bánk oproti roku 2014.

45

Tím zložený z približne 250 členov podstúpil výsledky záťažového testu, založené na výpočtoch bánk, rozsiahlemu procesu kontroly kvality. Využívali sa pri tom poznatky spoločných dohliadacích tímov o jednotlivých bankách, vzájomné referenčné porovnávanie, vlastné výpočty európskej centrálnej banky i odbornosť príslušných vnútroštátnych orgánov.⁴⁶

⁴⁵ BABOCKÝ, M., 2016, Stress testy bánk 2016, [online], 2016, [cit. 2017-01-30], Dostupné na internete: <<https://babocky.blog.sme.sk/c/434305/stress-testy-bank-2016-stoja-za.html>>

⁴⁶ ECB, 2017, Výročná správa ECB o činnosti dohľadu [online], 2017, [cit. 2017-04-10]. Dostupné na internete:<<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmar2016.sk.pdf>>

Európska centrálna banka považovala výsledky za prijateľné. Podľa nej ukázali zvýšenie odolnosti bankového systému eurozóny v porovnaní s poslednými testami, ktoré sa uskutočnili v roku 2014. V podobnom duchu sa vyjadrila aj Európska komisia, podľa ktorej testy potvrdili, že banky sú čoraz odolnejšie voči šokom.⁴⁷

3.4 Výhody jednotného bankového dohľadu

1. Prerušenie kolobehu medzi dlhom bánk a dlhom štátov

Dôvera vo finančných trhoch bola poznamenaná finančnou krízou, ktorá v prvom štádiu spôsobila obrovské straty v bankovom sektore a v druhom štádiu sa znížila dôvera v samotných štátoch. Poučením z tejto krízy je skutočnosť, že súkromný dlh, v tomto prípade bankový dlh, sa môže veľmi ľahko stať verejným dlhom.⁴⁸ Bankové inštitúcie v ekonomicky vyspelých štátoch patria medzi najväčších investorov do štátnych dlhopisov. Finančná kríza, ktorá sa prejavuje aj znížením reálnej ekonomiky, vedie k zhoršeniu stavu verejných financií, čo má negatívny dopad na hodnotu štátnych dlhopisov. V dôsledku znižujúcej sa hodnoty štátnych dlhopisov bankové inštitúcie zaznamenávajú straty, čo sa negatívnejšie prejavuje u zraniteľnejších bankách, ktoré následne potrebujú finančnú pomoc z verejných zdrojov. Tým dochádza k prehlbovaniu verejných dlhov a k ďalším poklesom hodnôt štátnych dlhopisov. Aby bolo zabránené krachom bánk, tieto straty sú kryté z verejných rozpočtov, čím dochádza opätovne k prehlbovaniu verejných dlhov.

Podľa bankových analytikov môžeme bankovú úniu chápať ako plán na prenesenie dlhových ťažkostí z národných úrovní na úroveň celoeurópsku, čím sa problém bánk stane riešiteľným vďaka veľkosti celoeurópskej ekonomiky.⁴⁹

Európsky hospodársky sociálny výbor považuje bankovú úniu za prioritu s nenahraditeľným významom vzhľadom na jej príspevok k nevyhnutnej obnove dôvery občanov a podnikov, ako aj v súvislosti s riadnym financovaním hospodárstva.

⁴⁷ TASR, Ekonomika, 2016, Pozrite si, ktoré banky prepadli v záťažových testoch, [online], 2016, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: <<http://www.teraz.sk/ekonomika/zatazove-testy-banky/209575-clanok.html>>

⁴⁸ WYMEERSCH, Eddy. The Single Supervisory Mechanism or 'SSM', Part One of the Banking Union. *Law Working Paper* [online]. No. 240/2014, s. 4. Brussels: European Corporate Governance Institute (ECGI) [cit. 2014-04-12]. Dostupné na internete: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2397800>.

⁴⁹ JEDLIČKA, Jan; KOZELSKÝ, Tomáš., .

Eurozóna je mimoriadne zraniteľná v prípade bankových kríz, ktoré sa šíria z jedného členského štátu do iných krajín Európskej únie.

Jednotný mechanizmus bankového dohľadu ponúka krajinám eurozóny i krajinám, ktoré sa k nemu z vlastnej vôle pridajú, mechanizmus riešenia krízových situácií na európskej úrovni umožňujúci príslušným orgánom riešiť krízovú situáciu a vykonať dôslednú reštrukturalizáciu upadajúcich bánk bez ohrozenia hospodárskej stability.⁵⁰

Podľa guvernéra Národnej banky Slovenska, má byť úlohou bankovej únie prerušenie kruhu medzi dlhom bánk a dlhom štátov, čo by napomohlo k intenzívnemu zvýšeniu dôvery voči bankám aj v takom prípade, ak sa dôvera k jednotlivým štátom výraznejšie nezlepší.

2. Obnovenie finančnej stability a vnútorného trhu

Hlavným dôvodom vytvorenia bankovej únie je posilnenie bankového sektora prostredníctvom dôkladnejšieho dohľadu. Cieľom politických opatrení, ktorých základným prvkom je banková únia, je upriamiť Európsku úniu na obnovenie a nárast hospodárskeho rozvoja. Výrazné rozdiely medzi úrokovými mierami v jednotlivých členských krajinách je jedným z prvkov, ktoré rozdelili európsky bankový trh na národné trhy. Preto bolo dôležité na území eurozóny vytvoriť jednotný bankový trh, ktorý dodá silu európskemu bankovému systému pri zaistení rovnakých podmienok v celej Európskej únii.

Výhodou rovnakých podmienok môže byť väčšia istota. Aby sa v istej miere podarilo odviazať napätie jednotlivých členských štátov, sú vyčlenené prostriedky na výpomoc problémových bánk, ktoré podliehajú jednotnému dohľadu.

Európska centrálna banka má určité kompetencie v oblasti finančnej stability, kvôli ktorým musí disponovať informáciami o systematicky významných inštitúciách. Preto bolo dôležité rozšíriť jej kompetencie aj o dohľad nad obozretným podnikaním, aby sa nemusela spoliehať na informácie o prípadnom systémovom nebezpečenstve od národných orgánov dohľadu.

⁵⁰ MAREELS, D. 2013. Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru. Dostupné na internete: <<http://eescopinions.eesc.europa.eu/eescopiniondocument.aspx?language=sk&docnr=5008&year=2013>. >

V rámci jednotného nástroja bol zriadený európsky orgán a fond, ktoré sú adekvátnym a správnym doplnením rámca pre ozdravenie a riešenie krízových situácií jednotného mechanizmu dohľadu. Ich účelom je prioritne zaistiť finančnú stabilitu, zabezpečiť účelovosť rozhodnutí pri riešení krízových situácií a prerušiť prepojenie medzi štátmi a bankovým sektorom. Dohľad i riešenie krízových situácií sa tak realizuje orgánmi na rovnakej úrovni.

Výbor už v minulosti upriamil pozornosť na dôležitosť bankovej únie a konštatoval, že dlhodobo je ťažko udržateľná zóna s jednou menou a rôznymi finančnými a úverovými trhmi, najmä ak kríza poukázala na rozdrobenosť tejto zóny podľa hraníc členských štátov.

3. Jednotný dohľad nad všetkými bankami

Európska centrálna banka je nezávislou inštitúciou, pri ktorej je málo pravdepodobné, že by podľahla národným politickým nátlakom oproti orgánom dohľadu na národnej úrovni, na ktorý môžu tieto nátlaky mať vplyv a lobingom zo strany finančného sektora. Dohľad by mali vykonávať osoby, ktoré majú dostatočné vedomosti a skúsenosti. Vývoj v bankovom sektore niektorých krajín naznačuje, že tieto predpoklady nemuseli byť na národnej úrovni dostatočne naplnené.

Cieľom jednotného bankového dohľadu je skoncovať s rozmanitosťou tým, že sa centralizuje dohľad v rámci jedného orgánu, ktorý je schopný zaistiť, aby boli jednotné pravidlá aplikované rovnakým spôsobom vo všetkých prípadoch. Národné orgány pre dohľad majú tendenciu brať do úvahy národné záujmy a pravidlá neboli aplikované jednotne.

4. Spoločný európsky fond

Na ozdravovaní problémových bánk sa najskôr podieľajú ich veritelia a akcionári, až potom vstupujú národné rezolučné fondy respektíve európske záchranné siete. Tento proces hovorí o tom, že spoločný európsky fond je dobre nastavený a zodpovedá očakávaniam.

Cieľom je ochrana daňových poplatníkov. Vytvorené systémy zabezpečujú, aby daňoví poplatníci neboli obranou proti kolapsu bankovníctva a aby sa na bežné bankové vklady vzťahovala vysoká úroveň ochrany.⁵¹

3.5 Nevýhody jednotného bankového dohľadu

1. Obmedzenie dohľadu na národnej úrovni

Nevýhodou vytvorenia Jednotného bankového dohľadu je ohraničenosť možností štátov svojvoľne realizovať dohľad nad svojimi bankovými sektormi a pôsobiť tak na fungovanie bánk prostredníctvom osobitných právnych aktov.⁵²

Ďalšou problematikou je, či orgán jednotného dohľadu prijíma objektívne rozhodnutia v prípadoch, ak dochádza k situáciám, ktoré majú významný negatívny dopad na jednotlivé banky alebo krajiny. Takéto rozhodnutia by mohli byť negatívne vnímané z národného hľadiska. Na druhej strane pre naplnenie cieľov bankovej únie je nevyhnutné vykonávať bankový dohľad na základe ekonomických faktov uprednostnených pred politickými záujmami.

Existujú názory, že je príliš optimistické očakávať, že to, čo neustrážili národní regulátori, sa úplne podarí na paneurópskej úrovni. Jedným z dôvodov krízy bolo príliš veľa regulácií, ich zlé nastavenie, ktoré vytváralo rôzne nečakané negatívne dopady v kombinácii s morálnym hazardom. Európa sa pritom v súčasnosti vydala cestou ďalšieho rastu regulácie, čo môžeme vnímať ako riziko.⁵³

2. Koncentrácia moci v rukách jediného orgánu

Menová a dohľadová politika sú dve odlišné činnosti, čo je potvrdené aj možnosťou zúčastniť sa jednotného mechanizmu dohľadu aj štátom mimo eurozóny. Ciele oboch politík sa v určitých situáciách môžu líšiť, a prijaté opatrenia môžu jednu politiku podporiť a druhú

⁵¹ HUDÁK, V., 2012, Všetky tri piliere bankovej únie sú pripravené na zastrešenie, [online], 2014, [cit. 2016-11-30], Dostupné na internete: < <http://www.hlavnespravy.sk/v-hudak-vsetky-tri-piliere-bankovej-unie-su-pripravene-na-zastrezenie/189280> >

⁵² PENZEŠ, P. 2013. Banková únia z pohľadu hostiteľského štátu. In *Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2013*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2013. ISBN 978-80-7160-365-8. s. 183.

⁵³ TASR, Ekonomika, 2014, Oddnes sú banky v eurozóne v drobnohľadom ECB, [online], 2014, [cit. 2016-11-28]. Dostupné na internete: < <http://www.teraz.sk/ekonomika/eurozona-ecb-banky-dohlád/104679-clanok.html?mostViewedArticlesInSectionTab=1> >

obmedziť. Konflikt môže nastať na základe opatrení smerujúcich k obozretnému chovaniu bánk. Zvýšenie limitou pre kapitálovú primeranosť alebo likviditu má za dôsledok stagnáciu aktív bánk, čo ďalej vedie k obmedzeniu peňažných tokov do ekonomiky. Z toho vyplýva, že v prípade presadzovania expanzívnej menovej politiky dochádza k negatívnemu ovplyvneniu. Pri takejto úvahe sa ponúka myšlienka inštitucionálneho oddelenia týchto dvoch politík, aby ciele dohľadovej politiky neboli podriadené cieľom menovej politiky.⁵⁴

Existujú isté pochybnosti, či neboli národné dohľady účinnejšie, ako celoeurópsky bankový dohľad. Znepokojenie vyvoláva, či nebudú niektoré banky využívať celoeurópsky dohľad na presadzovanie svojich záujmov. Krajiny, ktoré mali zdravý bankový sektor mali isté obavy, či zjednotenie dohľadu nebude mať na ne negatívny dopad.

Rezolúcia zdôrazňuje, že úverové dynamiky sú v mnohých jurisdikciách tlmené a veľké zásoby z nesplácaných úverov majú váhu na bilanciách viacerých európskych bánk, čím sa obmedzuje ich schopnosť financovať odvetvie a posilňovať ekonomiku. Poslanci sa preto domnievajú, že možnosť odpísať alebo predať nesplatené úvery je dôležité pre uvoľnenie kapitálu na financovanie nových úverov. Podporujú aj zriaďovanie správcovsých spoločností v tých krajinách, v ktorých sa to považuje za nevyhnutné, ako Írsko alebo Španielsko.⁵⁵

3.6 Priority jednotného bankového dohľadu na rok 2016

Hlavné oblasti dohľadu na rok 2016 stanovuje dokument o prioritách jednotného mechanizmu dohľadu na rok 2016. Priority sú stanovené na základe určenia hlavných rizík, ktorými sú banky podliehajúce dohľadu Európskej centrálnej banky vystavené, a zohľadňujú relevantný hospodársky vývoj a vývoj v oblasti regulácie a dohľadu.

Identifikácia týchto hlavných rizík prebieha na základe informácií od spoločných dohľadacích tímov, makroprudenciálnych a mikroprudenciálnych analýz Európskej centrálnej banky a výkazov od externých subjektov v spolupráci s príslušnými

⁵⁴ REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovnictví*. 3., aktualiz. vydání. Praha: Management Press, 2011. 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7

⁵⁵ EURÓPSKE NOVINY, 2016, Výročná bilancia bankovej únie plná pripomienok. Dôraz sa kladie na kontrolu bankových procesov, [online], 2016, [cit. 2017-01-15]. Dostupné na internete: <<https://europskenoviny.sk/2016/03/26/vyroczna-bilancia-bankovej-unie-plna-pripomienok-doraz-sa-kladie-na-kontrolu-bankovych-procesov/>>

vnútroštátnymi orgánmi.. Spomedzi hlavných identifikovaných rizík je najväčšie riziko obchodného modelu a ziskovosti.

Určili sa ďalšie hlavné riziká, ktorých dôležitosť sa v jednotlivých krajinách líši:

- kreditné riziko a zvýšená úroveň nesplácaných úverov;
- obrat vo vyhľadávaní vyšších výnosov;
- riziko konania a riadenia;
- riziko štátneho dlhu;
- geopolitické riziko a rastúca zraniteľnosť rozvíjajúcich sa ekonomík;
- riziko v oblasti IT a v súvislosti s počítačovou trestnou činnosťou;
- schopnosť bánk zaistiť plnenie pripravovaných regulačných kapitálových požiadaviek.

Za účelom zaistiť, aby sa týmito rizikami banky efektívne zaoberali, prijal jednotný mechanizmus dohľadu päť priorít, ktoré sú základom vykonávania dohľadu počas roka 2016.

Ide o nasledujúce priority:

1. riziko obchodného modelu a ziskovosti – na tieto oblasti vplyva vysoká miera znehodnocovania aktív a obdobie nízkych úrokových sadzieb. Na základe analýz vyhodnotí jednotný mechanizmus dohľadu ziskovosť bánk na úrovni jednotlivých podnikov podľa obchodných modelov. Tu sa dohľad sústreďí na to, či sa ziskovosť dosahuje.
2. kreditné riziko – banky s vysokou úrovňou nesplácaných úverov posudzuje špecializovaná pracovná skupina, ktorá odporúči nápravné opatrenia. Posudzuje sa dosahovanie štandardov „IFRS 9 – Finančné nástroje“ (Medzinárodné štandardy finančného výkazníctva) na tvorbu rezerv a pripravenosť bánk na ich zavedenie.
3. kapitálová primeranosť – hlavnými otázkami sú kvalita a konzistentnosť procesov hodnotenia kapitálovej primeranosti bánk. Dôležitým prvkom je aj nadviazanie na doterajšiu činnosť v oblasti kvality a zloženia kapitálu bánk a tiež posúdenie pripravenosti bánk na zavádzanie nových štandardov.

4. riadenie rizík a kvalita údajov – riadenie rizík zo strany banky sa posudzuje v závislosti s nízkou ziskovosťou a vyhľadávaním vyšších výnosov. Dôležité je, aby riadiace orgány disponovali s presnými informáciami o rizikách aby mohli prijímať správne rozhodnutia. Na zabezpečenie kvalitných informácií je potrebná moderná IT infraštruktúra. Analýza sa preto bude zameriavať aj na riziká súvisiace s informačnými technológiami.
5. likvidita – zhodnotí sa zavádzanie a uplatňovanie účinných rámcov riadenia rizík v súvislosti s likviditou a financovaním.

Vzhľadom na rôznorodosť rizikovosti bánk môžu byť potrebné odlišné činnosti dohľadu pre jednotlivé banky. Napriek tomu sú vyššie uvedené priority dohľadu zásadným nástrojom, ktorým sa umožňuje zabezpečenie rovnocenných podmienok a výraznejší účinok dohľadu.

3.7 Priority jednotného bankového dohľadu na rok 2017

Hlavné oblasti priorít vychádzajú z hodnotenia rozhodujúcich rizík, ktorým sú vystavené dohliadané banky. Zohľadňujú najnovší hospodársky vývoj a vývoj v oblasti regulácie a dohľadu.

Medzi závažné rizikové faktory patria:

- prostredie mimoriadne nízkych, resp. záporných úrokových mier,
- vysoký podiel nesplácaných úverov a slabý hospodársky rast v krajinách eurozóny,
- geopolitické neistoty Európskej únie,
- reakcie bánk a trhov na nové regulačné predpisy,
- potenciálny obrat rizikových prémieí na finančných trhoch,
- situácia v rozvíjajúcich sa trhovách ekonomikách,
- rozpočtové nerovnováhy v Európskej únii,
- prípady porušovania pravidiel bankami,
- vývoj na trhu financovania nehnuteľností,

- počítačová trestná činnosť a narušenie činnosti informačných systémov,
- nebanková konkurencia.

Za účelom čo najefektívnejšieho eliminovania týchto rizík, európsky bankový dohľad zjednodušil svoje priority dohľadu a zúžil ich na tri základné oblasti:

1. obchodné modely a faktory ziskovosti – podobne ako v roku 2016 aj v roku 2017 patria medzi kľúčové oblasti z dôvodu pretrvávajúcich nízkych úrokových sadziieb, ktoré v niektorých prípadoch dosahujú aj záporné hodnoty. Počas celého roka sa budú vykonávať podrobné kontroly. Dôležitým bodom je aj vplyv vystúpenia Veľkej Británie z Európskej únie na dohliadané banky a ich obchodné modely. Tiež sa posudzujú možné riziká pre obchodné modely bánk vyvolané vznikom finančných technológií a nebankovej konkurencie.
2. kreditné riziko, s dôrazom na nesplácané úvery a koncentrácie – z dôsledku veľkého počtu bánk, ktoré stále vykazujú veľký objem nesplácaných úverov zostáva aj táto priorita jednou z hlavných aj v roku 2017. Pracovné skupiny pre nesplácané úveru naďalej spolupracujú s dohliadacími skupinami podľa uverejnených všeobecných zásad k nesplácaným úverom pre banky. Naďalej sa sleduje pripravenosť bánk na zavedenie účtovného štandardu „IFRS 9 – finančné nástroje“ a ich vplyv na banky. Európsky bankový dohľad zistil vysokú koncentráciu poskytovaných úverov pre určité triedy, a z tohto dôvodu zamýšľa zavedenie nových prístupov, ktoré by kombinovali prvky previerok priamo na mieste ale aj na diaľku.
3. riadenie rizík – v rámci okruhu sa určili nové pohľady k riadeniu rizík, kapitálovej primeranosti a likvidity, ktoré vyžadujú zlepšenia. Dôraz sa kladie na dodržiavanie zásad Bazilejského výboru pre bankový dohľad, pokiaľ ide o účinnú agregáciu údajov o rizikách a vykazovanie rizík. Z dôvodu nízkej ziskovosti bánk, ktorá je vyvolaná nízkymi úrokovými sadzbami, banky vyhľadávajú výnosnejšie možnosti a preto je zásadné obozretné riadenie rizík. Predpokladom správnych rozhodnutí sú presné informácie o rizikách. Dôležité je aj zavedenie cieleného hodnotenia interných modelov, ktoré slúži na hodnotenie a potvrdenie správnosti schválených interných modelov prvého piliera. Zavedením hodnotenia interných modelov začne

niekoľkoročný proces, v rámci ktorého budú realizované kontroly na mieste. Ďalšou hlavnou časťou je interný proces hodnotenia kapitálovej primeranosti a interný proces hodnotenia likvidity, ktoré sú pre banky mimoriadne dôležité pri riadení kapitálovej a likviditnej primeranosti. Európsky bankový dohľad presadzuje neustále sa zdokonaľovanie týchto procesov v bankách. Do oblasti riadenia rizík je zaradené aj externé zabezpečovanie činností. Banky pri svojich činnostiach čoraz ďalej, tým viac využívajú externé zabezpečené systémy, čo vytvára ďalšie nové riziká. Európsky bankový dohľad hodnotením tejto časti získava celkový prehľad o externé zabezpečovaných činnostiach bánk a vyhodnotí spôsob riadenia takýchto rizík.

V rámci každej priority sa uskutoční viacero dohľadových krokov, pričom v niektorých prípadoch si ich plná realizácia môže vyžadovať viac ako jeden rok.⁵⁶

⁵⁶ECB, 2016, Bankový dohľad ECB: Priority SSM na rok 2017, [online], , [cit. 2017-02-15].
Dostupné na internete:<
https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/publication_supervisory_priorities_2017.sk.pdf?244d42e8961a3aa95410162fe0133762>

ZÁVER

Jednotný mechanizmus dohľadu zabezpečuje, aby sa politika EÚ v oblasti prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami vykonávala súdržným a účinným spôsobom a aby úverové inštitúcie podliehali dohľadu najvyššej kvality. Medzi základné ciele jednotného mechanizmu bankového dohľadu môžeme zaradiť zabezpečenie bezpečnosti a zdravia európskeho bankového systému, zvýšenie finančnej integrácie a stability a zabezpečenie konzistentného dohľadu. Ide o vytvorenie skutočne integrovaného dohľadu, to znamená, že jednotný prístup dohľadu by sa mal uplatňovať pre všetky banky bez ohľadu na to, či sú významné, alebo menej významné.

Jednotný mechanizmus dohľadu vykonáva previerky na mieste, v priestoroch úverovej inštitúcie a vykonávajú sa na základe rizika. Ide o hĺbkové preskúmanie rizík, o ktorých rozhodne dohliadač tí na mieste. Okrem plánovaných previerok sa uskutočňujú aj previerky ad hoc, ak nastane situácia v úverovej inštitúcii, ktorá si vyžaduje okamžité opatrenie dohľadu. Cieľom previerok je charakterizovať vlastnosti rizík, preskúmať a posúdiť ich úroveň, zhodnotenie kontrolného systému a postupov riadenia rizík, ktoré majú za úlohu zisťovanie slabých a zraniteľných miest, ktoré môžu mať výrazný dopad na kapitálovú primeranosť a likviditu bánk.

Európska centrálna banka vykonáva rôzne typy previerok. V diplomovej práci sme sa zaoberali komplexnými hodnotením bánk v konkrétnych rokoch, ktoré sa týkajú širokého spektra činností a rizík bánk, ktoré poskytujú ucelený pohľad. Komplexné hodnotenie bánk pozostáva z dvoch krokov, a to z preskúmania kvality aktív vykázaných v bankových súvahách k istému časovému okamihu, a zo záťažového testu. Záťažový test poskytuje perspektívny pohľad na schopnosť bánk absorbovať šoky v napätých podmienkach.

V komplexnom hodnotení bánk v roku 2014 boli hodnotené tri významné banky na území Slovenskej republiky, a to konkrétne Slovenská sporiteľňa, a. s., Všeobecná úverová banka, a. s., a Tatrabanka a. s. V tomto hodnotení boli dokonca úspešnejšie ako ich samotné materské spoločnosti, ktoré ale taktiež uspeli v testoch. Všetky uvedené banky majú ukazovateľ vlastného kapitálu Tier I výrazne nad požadovanou hodnotou 8 %, komplexné hodnotenie tak potvrdilo ich veľmi dobrú kapitálovú pozíciu a dlhodobú stabilitu. Výsledkom samotného záťažového testu ECB bolo zistenie nedostatku kapitálu v prípade 25 bánk, ktoré by svoj kapitál museli navýšiť úhrne o 24,6 mld. eur.

Medzi hlavné ciele komplexného hodnotenia bánk vykonaných ECB patrilo preukázanie finančnej stability a finančného zdravia bánk v eurozóne, pričom banky zastúpené na Slovensku tento fakt nepopierateľne potvrdili a preukázali v kontraste s výsledkami bánk na Cypre, v Grécku a v Taliansku vysokú mieru stability a vysporiadania sa s otrasmi po krízovom období z rokov 2008 – 2009.

V komplexnom hodnotení bánk v roku 2016 sa zúčastnilo len 51 bánk z 16 krajín eurozóny. Podľa ECB výsledky ukázali zvýšenie odolnosti bankového systému eurozóny v porovnaní s poslednými testami, uskutočnenými v roku 2014, v teste úplne prepadli len dve banky a to talianska Monte dei Paschi di Siena a írsky Allied Irish Bank. Európska komisia na výsledky povedala, že testy potvrdili čoraz väčšiu odolnosť bánk voči šokom.

Názory na komplexné hodnotenie bánk sa v mnohých prípadoch rozchádzajú. Prvou znepokojivou informáciou je, že bolo testovaných len 51 bánk. Rovnakých stress testov sa naposledy v roku 2014 muselo zúčastniť až 130 bánk. Vtedy neuspelo 25 inštitúcií, ktorým chýbal kapitál v objeme 24,6 mld EUR. V tomto testovaní nemal ukazovateľ TIER 1 klesnúť pod 4,5%. V testovaní z roku 2014 bola táto úroveň nastavená na 5,5%. To znamená, že v 2014 boli kritériá prísnejšie, tento rok benevolentnejšie. Inštitúty neboli hodnotené, či prešli alebo neprešli. V roku 2014 to tak bolo. Teraz, aby sa nemuselo verejne povedať, že niektoré banky neprešli, sa od tejto povinnosti upustilo a stačí povedať, že niektoré banky dopadli horšie, iné lepšie.

Tak ako aj v komplexné hodnotenie bánk, tak aj samotný mechanizmus bankového dohľadu čelí kritike. Audítori upozorňujú v správe, že dohľad nie je náležite vybavený personálom. Jeho analytici v rozpore s pravidlami pre činnosť málo chodia do terénu. Kontroly robia zväčša len od stola. Ďalej viaceré zdroje riešia problematiku, že treba striktné oddeliť peňažno-politickú funkciu ECB od jej dohľadových povinností. Spoločným využívaním vnútorných služieb pretrvávajú nebezpečenstvo konfliktu záujmov. ECB rozhoduje v rámci peňažno-politickej funkcie napríklad o svojej hlavnej úrokovej sadzbe, za ktorú si od nej komerčné banky požičiavajú peniaze.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie

1. HORVÁTOVÁ, E., 2009, *Bankovníctvo*, vyd.: GEORG Žilina, 16 s., ISBN 978-80-89401-03-1,
2. JUROŠKOVÁ, L., 2012, *Bankovní regulace a dohled*, vyd.: Auditorium Praha, 54 s., ISBN 978-80-87284-26-1,
3. MEJSTRÍK, M. - PEČENÁ, M. - TEPLÝ, P., 2014, *Bankovníctví v teorii a praxi (Banking in theory and practice)*, vyd.: Karolinum Praha, str.214, ISBN 978-80-246-2870-7
4. PENZEŠ, P. 2013. *Banková únia z pohľadu hostiteľského štátu. In Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2013*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2013. ISBN 978-80-7160-365-8. s. 183.
5. REVENDA, *Centrální bankovníctví*. 3., aktualiz. vydání. Praha: Management Press, 2011. 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7
6. SIDAK, M. - SLEZÁKOVÁ, A. a kol., 2014, *Regulácia a dohľad nad činnosťou subjektov finančného trhu*, vyd.: Wolters Kluwer Bratislava, str.88 – 90, ISBN 978-80-8168-125-7,
7. ZIMKOVÁ, E., 2009, *Bankovníctvo*, Vyd.: Univerzity Mateja Bela v BB, str.153, ISBN 978-80-8083-801-0,

Články v časopise

8. BARČOVÁ, K. - SUCHANOVÁ, L., 2014, *Začlenenie jednotného mechanizmu dohľadu do organizačnej štruktúry ECB*. [online] In *Biatec*. roč. 22, č.10, [cit. 2016-12-10]. Dostupné na

internet: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2014/10-2014/03_biatec_14-10_barcova-suchanova.pdf>

9. PENZEŠ, P. 2012. *K pôsobnosti ECB v oblasti regulácie a dohľadu nad obozretným podnikaním finančných inštitúcií pred návrhom na vytvorenie bankovej únie*. In Biatec. ISSN 1335-0900, 2012, roč. 20, č. 8, s. 34.

Internetové zdroje

10. BABOCKÝ, M., 2016, *Stress testy bánk 2016*, [online], 2016, [cit. 2017-01-30], Dostupné na internete: < <https://babocky.blog.sme.sk/c/434305/stress-testy-bank-2016-stoja-za.html>>
11. BERACKA, J., 2014, *Štartuje nový bankový dohľad*, level: ECB, [online], 2014, [cit. 2016-11-30], Dostupné na internete:< <http://www.nextfuture.sk/banky/startuje-novy-bankovy-dohlad-level-ecb/>>
12. EBA, *Európsky orgán pre bankovníctvo*, [online], [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete: < https://www.eba.europa.eu/languages/home_sk>
13. ECB, 2014, *Jednotný mechanizmus dohľadu* [online], 2014, [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete: <<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.sk.html> >
14. ECB, 2014, *Organizačná štruktúra ECB* [online], [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete: <<https://www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/structure/html/index.sk.html> >
15. ECB, 2016, *Bankový dohľad ECB: Priority SSM na rok 2017*, [online], , [cit. 2017-02-15]. Dostupné na internete:< https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/publication_supervisory_priorities_2017.sk.pdf?244d42e8961a3aa95410162fe0133762>

16. ECB, *Zodpovednosť* [online], [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete:<
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/accountability/html/index.sk.html>>
17. ECB, 2013, *ECB začína komplexné hodnotenie bánk v rámci príprav na plnenie úloh v rámci dohľadu* [online], 2013, [cit. 2016-11-28]. Dostupné na internete:<
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2013/html/sr131023.sk.html> >
18. ECB, 2017, *Výročná správa ECB o činnosti dohľadu* [online], 2017, [cit. 2017-04-10]. Dostupné na internete:<<https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssmar2016.sk.pdf>>
19. EURACTIV, 2016, *Banková únia*, [online], 2016, [cit. 2016-11-28]. Dostupné na internete:< <https://euractiv.sk/fokus/podnikanie-a-praca/bankova-unia-000307/>>
20. EURÓPSKE NOVINY, 2016, *Výročná bilancia bankovej únie plná pripomienok. Dôraz sa kladie na kontrolu bankových procesov*, [online], 2016, [cit. 2017-01-15]. Dostupné na internete: < <https://europskenoviny.sk/2016/03/26/vyroczna-bilancia-bankovej-unie-plna-pripomienok-doraz-sa-kladie-na-kontrolu-bankovych-procesov/>>
21. EURÓPSKE NOVINY, 2016, *Za problémy bánk už nebudú platiť daňovníci. Nastúpila banková únia*, [online], 2016, [cit. 2017-01-15]. Dostupné na internete: <
<https://europskenoviny.sk/2016/01/07/za-problemy-bank-uz-nebudu-platit-danovnici-nastupila-bankova-unia/>>
22. EURÓPSKY PARLAMENT, 2016, *Potrebuje zaviesť bankovú úniu, tvrdí spravodajca Roberto Gualtieri*, [online], 2016, [cit. 2017-01-11]. Dostupné na internete: <<http://www.europarl.europa.eu/news/sk/news-room/20160308STO17801/potrebuje-zav%C5%95%C5%A1i%C5%A5-bankov%C3%BA-%C3%BAniu-tvrd%C3%AD-spravodajca-robotto-gualtieri>>
23. EUROPSKAUNIA, *Banková únia* [online], 2014, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: <<http://www.europskaunia.sk/bankova-unia>>

24. EUROPSKAUNIA, *Jednotný mechanizmus bankového dohľadu* [online], 2014, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: < <http://www.europskaunia.sk/mechanizmus-dohladu>>
25. HUDÁK, V., 2012, *Všetky tri piliere bankovej únie sú pripravené na zastrešenie*, [online], 2014, [cit. 2016-11-30], Dostupné na internete:< <http://www.hlavnespravy.sk/v-hudak-vsetky-tri-piliere-bankovej-unie-su-pripravene-na-zastresenie/189280>>
26. JEDLIČKA, J. - KOZELSKÝ, T. *Bankovní unie jako odpověď EU na finanční krizi* [online]. Praha: Česká spořitelna, a.s., s. 1-7 [cit. 2016-12-10]. Dostupné na internete: <http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_bankovni_unie.pdf>
27. KOČIBÁL, M., 2014, *Komplexné hodnotenie bánk ECB*, [online], 2014, [cit. 2017-01-11]. Dostupné na internete: < <http://ako-investovat.sk/clanok/982/komplexne-hodnotenie-bank-ecb>>
28. MAREELS, D. 2013. *Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru* [online], [cit. 2016-12-19]. Dostupné na internete: <http://eescopinions.eesc.europa.eu/eescopiniondocument.aspx?language=sk&docnr=5008&year=2013._>
29. MAGNUS, M., 2016, *Banková únia* [online]. [cit. 2016-11-15].]. Dostupné na internete:<http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sk/displayFtu.html?ftuId=FTU_4.2.4.html>
30. NBS, *Dohľad nad finančným trhom*, [online], 2015, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: < <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom>>
31. NBS, 2015, *Bankovníctvo*, [online], [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: <<http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/dohlad/bankovnictvo>>

32. REZOLUČNÁ RADA, 2014, *Jednotný rezolučný mechanizmus* [online], 2014, [cit. 2016-11-22]. Dostupné na internete: < <http://www.rezolucnarada.sk/sk/rada-pre-riesenie-krizovych-situacii/spolupraca/mechanizmus>>
33. SUCHÁ, Ž., 2013, *Európska banková únia v podmienkach globalizácie*, [online], [cit. 2016-11-30], Dostupné na internete:< <https://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=84.pdf> >
34. TASR, Ekonomika, 2015, *Len niekoľko bánk z eurozóny nespĺňa limit pre kapitálové rezervy*, [online], 2015, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: < <http://www.teraz.sk/ekonomika/len-niekolko-bank-z-eurozony-nespln/165558-clanok.html>>
35. TASR, Ekonomika, 2016, *Poplatky za dohľad ECB majú v tomto roku vzrásť na 404 miliónov eur*, [online], 2016, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: < <http://www.teraz.sk/ekonomika/poplatky-za-dohlad-ecb-rast/194182-clanok.html>>
36. TASR, Ekonomika, 2016, *Pozrite si, ktoré banky prepadli v záťažových testoch*, [online], 2016, [cit. 2016-11-15]. Dostupné na internete: < <http://www.teraz.sk/ekonomika/zatazove-testy-banky/209575-clanok.html>>
37. TASR, Ekonomika, 2014, *Slovenské banky zvládli záťažové testy, problémy majú hlavne talianske*, [online], 2014, [cit. 2016-11-28]. Dostupné na internete: < <http://www.teraz.sk/ekonomika/ecb-banky-testy-zatazove-vysledky/103387-clanok.html>>
38. TASR, Ekonomika, 2014, *Oddnes sú banky v eurozóne v drobnohľadom ECB*, [online], 2014, [cit. 2016-11-28]. Dostupné na internete: < <http://www.teraz.sk/ekonomika/eurozona-ecb-banky-dohlad/104679-clanok.html?mostViewedArticlesInSectionTab=1>>
39. TASR, Ekonomika, 2016, *Európsky bankový dozor preveril 51 bánk v 16 krajinách*, [online], 2016, [cit. 2017-01-28]. Dostupné na internete:

<<http://www.teraz.sk/ekonomika/europsky-bankovy-dozor-preveril-51-ba/209254-clanok.html>>

40. WYMEERSCH, E. *The Single Supervisory Mechanism or 'SSM', Part One of the Banking Union. Law Working Paper* [online]. No. 240/2014, s. 1-76. Brussels: European Corporate Governance Institute (ECGI) [cit. 2016-12-09]. Dostupné na internete: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2397800>

41. ZOZNAM, 2016, *Európsky orgán pre bankovníctvo aktivizuje testovanie bánk*, [online], 2016, [cit. 2017-01-11]. Dostupné na internete: <<http://openiazoch.zoznam.sk/cl/164781/Europsky-organ-pre-bankovnictvo-avizuje-testovanie-bank>>

Právne normy

42. Smernica Európskeho Parlamentu a Rady 2014/49/EÚ zo 16. apríla 2014 o systémoch ochrany vkladov,

43. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti

44. Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami, Dostupné z WWW: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/celex_32014r0469_sk_txt.pdf>